

Jätkusuutlik Hiiumaa

Hõbekala – pisikesest suvekohvikust tuntud kalaköögi ja külalistemajaks

„Jätkusuutlik Hiiumaa” on artiklisari, kus tutvustame UNESCO programmialal „Inimene ja biosfäär” toimetavaid Hiiumaa ettevõtteid, kes majandavad saare hoitud elukeskkonnas loodusega kooskõlas.

Kätlin Kiisk ja Siim Rätsep avasid 2010. aastal Kalanas pisikesest suvekohvikut. Nüüdseks on Hõbekalast saanud tuntud kalatoodete bränd ja neljandat aastat toimetavad Kätlin ja Siim lisaks kalaköögile veel ka Ristnas oma külalistemajas.

„Rentisime Siimuga Kalanas üht külalistemaja ja kuna Kõpust Kalana poole rohkem söögivõimalusi ei pakutud, hakkasime ise süüa tegema. Siim püüdis ja suitsutas kala, mina olin rohkem köögis ning sõbrad abiks teenindamas,” rääkis Kätlin Hõbekala algusest.

Kui Kätlin ja Siim 2017. aastal Kalanast 1,5 kilomeetrit Ristna poole oma külalistemaja ehitama hakkasid, olid nad sellega väga hõivatud ja on nüüdseks leidnud armsa pere, kes kohvikupidamise enda peale võttis. „Juba teist aastat toimetavad Margaret ja Rainer suvekohvikus Kadakas ning korraldavad seal ka ägedaid kontserte,” ütles Kätlin.

Nimi kohalikust legendist

Kätlin ja Siim tegutsevad aga neljandat aastat Ristnas uues Hõbekala külalistemajas. Kalatooteid valmistavad nad Kõrgessaare Hõbekala köögis. „Külalistemajas me kohvikut ei pea, kuid ettetellimisel pakume majutuvatele külalistele ja gruppidele toitlustamist,” lisas Kätlin.

Hõbekala külalistemajas peetakse mitmesuguseid üritusi ja joogalaagreid ning see on avatud aasta läbi. Nimi Hõbekala on pärit kohalikust legendist. „Mehhätta sattunud laeva kapten olla töötanud, et kui eluga pääseb, laseb ehitada Kalanasse kabeli ja paneb sinna seinale hõbedase kala. Hõbekala pidi tooma kohalikele kalameestele õnne ja hoidma veed kalarikkad,” rääkis Kätlin. Tema sõnul olid kabel ja hõbedane kala täiesti olemas ning kala saab oma silmaga vaadata nüüdki Eesti Rahva Muuseumis: „Meile see legend ja kala tähendus meeldis ja nii saimegi nime ning Hõbekala köögi logo,” lausus Kätlin.

Neljas erisuguses marinaadis räimed

Kuna hõbekala on räim, on just see Kätlini ja Siimu mõjutanud ning nende peamine toodang on marineeritud räimed. Hõbekala köögis valmivad need nelja sorti marinaadis: sibula-, sinepi-, tsitruse- ja kadakamarinaadis.

Kätlin lisas, et nad on valmistanud ka muid kalatooteid: „Aeg-ajalt ikka suitsutame kala ja valmistame ettetellimisel

või külalistemaja tarbeks kalafileed. Kuid suur osa meie ajast läheb külalistemajale ja nii toimetab kalaköögis muidu meie usin abilise Helen.”

Hõbekala toodangut saab osta Tallinnas umbes viieteistkümnest poest, kõikidest Hiiumaa toidukauplustest ja Tartus Taluturul. Lisaks veel Haapsalus Läänemaa OTTist. „Enne jõule tellitakse kalapurke jõulupakkidesse ja tihti viivad Hiiumaa külalastajad meilt kala koju kaasa suveniiriks,” rääkis Kätlin.

Hirm hullem kui tegelikkus

Küsimusele, kuidas on koroonaviirus mõjutanud Hõbekala tegevust, vastas Kätlin, et see on neid loomulikult mõjutanud, kuid õnneks on hirm olnud hullem kui tegelikkus. „Ebakindlust ja teadmatus on olnud palju, eriti eelmisel kevadel, kui tõsiselt mõtlesime, mida me siis veel teha oskame, kui turistid Hiiumaale ei pääse ja külalistemaja tühelt seisab,” rääkis Kätlin. Ta naljatles, et üks meelde jäänud mõte oli, et suurde klaasseintega saali saab ehk kasvuhoone rajada.

Kätlini sõnul on see aeg olnud väsitav, sest kiirelt tuleb ära jäänud gruppide ja ürituste broneeringud ümber mängida. Asemel on tulnud üksikud kliendid, kes otsustavad tulla või hoopis reisi ära jätta samal päeval.

„Meie kalatooted ei ole ka päris esmatarbekaup ja seepärast on olnud erinevaid aegu, kuid me ei saa nuriseda. Paljudel on läinud hoopis kehvemini,” tõdes ta.

Naudivad vahetut suhtlust

Kätlini sõnul ei plaani nad laieneda ega unista ka suuremast puhkekeskusest või kalatööstusest: „Naudime just seda, et saame oma külalistega vahetult suhelda, saame enamasti oma töökoormusega ise hakkama ega vaja suurt personali.”

Ta lisas, et üle kümne aasta tegutsemist turismivaldkonnas ja veidi lühem aeg toidutootmises on andnud üsna hea pildi sellest, mida nad suudavad ja mida mitte.

„Rõõmustame väga uute tulijate ja nende energia üle, eriti Kõpu poolsaarel, mida peame väga armsaks ja eriliseks kohaks,” märkis Kätlin.

Kätlin ja Siim unistavad hoopis vabast ajast, mida saaks rohkem pühendada lastele ja perele. Praegu teevad nad hooajaks ettevalmistusi ning soovivad kõigile ilusat suve ja edukat turismihooaega.

Kätlin ja Siim laste Simona ja Sofiaga. Foto: Meeli Küttim

SÜNDINUD UUED VALLAKODANIKUD

Morgan Romandi
Laas Julius Tiidor
Alfred Leonard
Ljubtšenko
Mark Saarnak
Emmi Maar
Gert Maikel Kark
Harti Tikk
Liine Teidla
Emma-Britt Pärn

Õnnitleme vanemaid!

Ilmajaam tuleb Kassarisse

Hiiumaa vallavolikogu otsustas maikuu istungil anda keskkonnaagentuurile kolmekümneks aastaks tasuta kasutada Kassari küla Palliplatsi kinnistu osa, et teha sinna uus ilmajaam.

Keskkonnaagentuuril on Lugusel hüdromeetriaajaam, kus tehakse vaatlusi ja mõõtmisi Luguse jõel, lisaks ilmavaatlusi. Keskkonnaagentuuril on soov ilmavaatlused automatiseerida ja seetõttu vajatakse uut asukohta. Ilmajaamas mõõdetakse õhutemperatuuri, sademete hulka ja lume paksust.

Ilmajaam ise ei vaja palju ruumi, 6 x 8 m, kuid selle ümbruses 30 m raadiuses ei tohi olla kõrgeid objekte: puud, hooned. Vajalik on ka, et lähiumbrusest saaks elektrit.

Käina osavalla vanem Omar Jõpiselg käis koos keskkonnaagentuuri esindajatega ilmajaama võimalikke asukohti vaatamas ja sobivaimaks peeti vallale kuuluvat Kassari küla Palliplatsi maaüksust. Ka Kassari haridusselts ei olnud vastu, kui ilmajaam tuleks Palliplatsi kinnistule. Eelnõud toetas ka volikogu eelarve- ja majanduskomisjon.

Fotol näide sarnasest ilmajaamast Kehras.

Vallavalitsuse istungitelt

○ Kinnitati Sõru muuseumi nõukogu koosseis: Hiiumaa muuseumi teadusdirektor Helgi Põllo, Sõruotsa külaseltsi juhatuse liige Katrin Visnapuu, Emmaste osavalla esindaja Pilvi Post, Sõru muuseumi asutaja Milvi Vanatoa, Emmaste osavallakogu liige Tiit Paulus, Hiiumaa vallavolikogu kultuurikomisjoni esimees Toomas Kokovkin.
 ○ Otsustati moodustada vallavalitsuse ajutine komisjon 2021. aasta aineseksioonide ja õpilasürituste toetuse jaotamiseks: esimees haridus- ja kultuuriosakonna juhataja Karin Kokla, haridusspetsialist Ivi Rimmelg ja koolijuhtide aineseksiooni esindaja Urve Pärnamaa.
 ○ Otsustati moodustada Hiiumaa vallavalitsuse ajutine komisjon Hiiu maakonna aasta õpetaja 2021 valimiseks: esimees vallavanema asendaja Hergo Tasuja, haridus- ja kultuuriosakonna juhataja Karin Kokla, haridusspetsialist Ivi Rimmelg, lasteaiadirektorite esindaja Liina Lepamaa, koolijuhtide esindaja Urve Pärnamaa, volikogu haridus-, spordi ja noorsootöö komisjoni esindaja Hannes Maasel ja õpetajate esindaja Kersti Lüsi.
 ○ Otsustati kinnitada alates 12. maist 2021 Hiiumaa valla kriisikomisjoni koosseis: esimees Hiiumaa vallavalitsuse esindaja Hergo Tasuja ning liikmed Emmaste osavalla valitsusest Pilvi Post, Kõrgessaare osavalla valitsusest Üllar Laid, Käina osavalla valitsusest Omar Jõpiselg, Kärkla osavalla valitsusest Triin Masing, Pühalepa osavalla valitsusest Liili Eller, politsei- ja piirivalveametist Moonika Raudsepp, päästeametist Hannes Aasma, transpordiametist Marika Koppel, Hiiumaa haiglast Riina Tamm, kaitseliidust Andres Välli, ASist Kärkla Veevärk Toomas Kattel, ASist Saarte Liinid Riho Sõrmus.
 ○ Kinnitati huvihariduse ja -tegevuse 2021. aasta lisatoetuse projektivooru toimumise aeg – 10.–21. mai 2021 kl 14 – ning taotlusvooru prioriteetsed valdkonnad, lähtudes 2020 sügisel tehtud huviringide küsitlusest, 2020 perioodi huvihariduse ja -tegevuse kokkuvõttest ja noorsootöö kvaliteedi sise- ja välishindamisest. Lisatoetuse jagamise eesmärk on muuta huvitegevus ja -haridus võimalikult paljudele noortele kättesaadavaks. Projektikonkurss on 7–19aastastele lastele ja noortele mõeldud tegevuspäevade ja koostöötegevuse innovaatilistele projektidele Hiiumaa valla piirkondades. Toetust eraldatakse huvitegevusvõimaluste mitmekesistamiseks ja nüüdisaegsete meetodide rakendamiseks huvihariduse ja -tegevuse pakkumisel. Toetatakse ka vahendite soetamist ning valdkondlike õppepäevade korraldamist.
 ○ Väljastati kolm avaliku ürituse luba:

- Hiiumaa kristlikule misjonikogudusele luba korraldada emadepäeva jumalateenistus 9. mail kell 14–16 Hellamaa kiigeplatsil;
- Hiiumaa Orienteerujate Klu-

bile luba korraldada ürituste sarja „2021. a. orienteerumise võistlused Hiiumaal” vastavalt taotluses esitatud ajakavale ja asukohtadele;
 • OÜ-le WOW Events luba paigaldada Euroopa päev 2021 raames Kärkla keskväljaku le lillervaip.
 ○ Alates 3. maist lähtutakse Hiiumaa vallas koolieelses lasteasutuses lapsevanema poolt kaetava osalustasu arvestamisel kuutasu tasumise põhimõttest.
 ○ Otsustati korraldada avatud hankemenetlusega riigihange „Hiiumaa valla teede pindamine 2021”.
 ○ Otsustati korraldada ehitustööde ostmiseks avatud hankemenetlusega hange Käina kardiraja ehitamiseks.
 ○ Otsustati korraldada ehitustööde ostmiseks lihthange „Tuuletorni ehitustööd 2021”.
 ○ Otsustati korraldada eel läbirääkimistega pakkumine Kärdlas asuva keskväljaku pergola koosseisu kuuluva kinnise kauplemispinna (paviljon nr 5) kasutusse andmiseks.
 ○ Otsustati kinnitada Kärkla linna Rannapargi kinnistu 1643 m² suuruse maa-ala kasutusse andmiseks läbiviidud pakkumise võitjaks Aivo Jõe-leht.
 ○ Tunnistada riigihankes „Hiiumaa spordikeskuse III ehitusetapi ehitustööd” edukaks OÜ Ehitus5ECO ja OÜ Dreibau esitatud pakkumus maksumusega 1 442 700 eurot, ilma käibemaksuta.
 ○ Tunnistati Hiiumaa spordikeskuse sisustuse ostmise hankel:

- 1. osas edukaks pakkuja OÜ SV Trading pakkumus 101 964,53 eurot;
- 2. osas edukaks pakkuja OÜ EW Sound & Light pakkumus 11 565 eurot;
- 3. osas edukaks pakkuja OÜ Progear pakkumus 7628,80 eurot;
- 4. osas lõpetati hankemenetlus pakkumuste esitamata jätmise tõttu;
- 5. osas edukaks pakkuja Fysioline Eesti OÜ pakkumus 139 971,68 eurot;
- 6. osas pakkuja OÜ Sportservice pakkumus 15 977,06 eurot;

 ○ Tunnistati riigihankes „Kärkla Keskväljaku haljastus- ja heakorratenuus” edukaks pakkuja OÜ Korrashoid esitatud majanduslikult soodsaim pakkumus 35 606 eurot, lisandub käibemaks.
 ○ Hiiumaa Sport sõlmib lepingu OÜga Hardmeier AD kolmeks aastaks kassa- ja läbi-pääsüsteemi riistvara omandamiseks ning teenuse saamiseks. Kassa- ja läbipääsusüsteemi riistvara ühekordne maksumus on 889,17 eurot, kliendihaldussüsteemi rent ühes kuus maksab 565 eurot, lisandub käibemaks.
 ○ Hiiumaa sõlmib lepingu OÜga Nobel Digital kodulehe ja CVI lahenduse teenuse saamiseks, maksumus 9835 eurot, lisandub käibemaks.
 ○ OÜ Hiiumaa Jäätmejaam küsis hinnapakkumused kontorsoojaku hankimiseks. Uut soojakut on vaja töötõingimuste parandamiseks ja töötõrvis-hoiuõuete täitmiseks. Samuti

parandatakse soojaku vahetamisega klienditeeninduse tingimusi, lisandub luugimüügi võimalus. Anti nõusolek OÜ-le Hiiumaa Jäätmejaam soetada kontorsoojaku 12800 euro eest, lisandub käibemaks.
 ○ Kinnitati Hiiumaa vallavalitsuse 3. veebruari 2021 korralduse nr 57 „Eelläbirääkimistega pakkumise korraldamine vallavara kasutusse andmiseks” alusel Hiiumaa vallas Kärkla linnas keskväljakul asuva pergola koosseisu kuuluva kohapeal tarbimiseks mõeldud kinnise toitlustuse kauplemispinna (paviljon nr 4) kasutamise pakkumise võitjaks OÜ Mi-Pa Services.
 ○ Otsustati sõlmida leping OÜga Kemehh Puurkaevu tee parendustööde teenuse saamiseks. Teenuse hind on 6430,72 eurot, lisandub käibemaks.
 ○ Otsustati sõlmida leping ASiga Tariston Alustee tee parendustööde teenuse saamiseks. Teenuse maksumus on 5425,25 eurot, lisandub käibemaks.
 ○ Kõrgessaare osavalla valitsus küsis kolmelt ettevõtjalt hinnapakkumuse spordikeskuse väljakaeve äraveoks ja laiali-ajamiseks kohalikele teele. Sõlmitakse leping OÜga JV Ehitus & Arendus veoteenuse tellimiseks summas 8400 eurot.
 ○ Otsustati tunnustada aasta ema 2021 tiitliga ja anda välja Hiiumaa valla tänukiri Kersti Kanarbikule.
 ○ Otsustati anda luba Kärkla noortekeskusele projektlaagri korraldamiseks Kärkla ja Kõrgessaare osavallas ajavahemikul 27. juunist 3. juulini 2021.
 ○ Anti luba spordiseltsile Kalevi korraldada projektlaager 19.–28. juulil 2021 Kärkla põhikoolis.
 ○ Muudeti Hiiumaa vallavalitsuse 9. septembri 2020 korraldust „Hiiumaa Spordikooli õpetasu kinnitamine”, lisades:
 ○ Ühe treeningkorra tasu viis eurot treeningutel 31. detsembrini 2021 olenemata treenija vanusest:

- ekstreemspordi treening: taksakaaluliin, rula, trikitoekeratas, trikirulluisutamine;
- rulluisutamise treening;
- jalgrattatreening;
- jalgpallitreening osalejale, kes ei ole spordikooli õppur;
- üldkehaline treening osalejale, kes ei ole spordikooli õppur.

 ○ Otsustati eraldada reservfondist kohtuotsuse täitmiseks 15 600 eurot.
 ○ Otsustada tagada ühele inimesele eluruum Kõrgessaares.
 ○ Otsustati jätta korraldatud jäätmeveoga liitumisest vabas-tamata üks kinnistuomanik. Ka suvehiidlased on seaduse järgi kohustatud liituma korraldatud jäätmeveoga. Hooajaliselt Hiiumaal viibijad saavad sõlmida leping vastavaks ajavahemikuks. Jäätmevaldaja vastastamine korraldatud jäätme-käitlusega liitumisest on erandlik ja saab põhineda seadusest tuleneval alusel.
 ○ Perioodiliselt kasutatava kinnistu puhul saab korraldada jäätmevedu lisaks jäätme-veolepingus mainitule

- ühismahuti kasutamisega – osavallavalitsusele esitatakse avaldus, et jäätmemahu-

tit kasutatakse kellegagi ühiselt või ühist mahutit kasutatakse oma Hiiumaal asuvate kinnistutega;
 • hajaasustuse alal ettemakstud jäätmekotiga – Keskkonnateenustelt saab osta 150-liitrise koti, mis viiakse ära kokkulepitud graafiku alusel;
 • muuta Keskkonnateenustega sõlmitud lepingu väljaveo graafikut vastavalt jäätmete tekkimise perioodile, näiteks suveperiood. See võiks antud juhul kõige enam sobida.
 ○ Määrati Paope küla Farmi kinnisasjaga (17 504 m², tootmismaa) liitmiseks sellega piirneva erastatava maa lähiaadress, sihtotstarve ja andmed: Kandi, pindala 547 m², tootmismaa.
 ○ Otsustati määrata Mänspe küla katastriüksuste lähiaadressid:

- 17501:001:0155 lähiaadress Marke;
- 17501:001:0154 lähiaadress Võpsiku;
- 17501:001:0150 lähiaadress Pässiku.

 ○ Määrati Kärkla Uus tn 36 kinnisasjaga (pindala 1252 m², elamumaa) liitmiseks sellega piirneva erastatava maa Uus tn 36a lähiaadress, sihtotstarve ja andmed: pindala 531 m², elamumaa.
 ○ Määrati Kalana küla Ristna jahisadama katastriüksuse uueks lähiaadressiks Kalana jahisadam ja Tammela küla Loona katastriüksuse uueks lähiaadressiks Kuldreha.
 ○ Otsustati anda nõusolek Lõbembe küla Peedu kinnisasja (14,57 ha, maatulundusmaa) jagamiseks. Määrati jagamise tulemusel moodustatavate katastriüksuste lähiaadressid ja sihtotstarbed: Peedu, maatulundusmaa ja Pisi-Peedu, maatulundusmaa.
 ○ Määrati Kärkla Vabaduse tn 73 katastriüksuse uueks lähiaadressiks Nõmme tn 13a.
 ○ Anti nõusolek jagada Nõmba küla Jürna-Kopli kinnisasi (pindala 8,98 ha, maatulundus-maa). Määrati moodustatavate katastriüksuste lähiaadressid ja sihtotstarbed:

- Jürna-Kopli – maatulundus-maa,
- Kopli-Tamme – maatulundusmaa.

 ○ Nõustuti Kärkla Pikk tn 5 katastriüksuse (pindala 1003 m²) maa riigi omandisse jätmise-ga riigi maareservina. Määrati Pikk tn 5 katastriüksuse sihtotstarbeks sihtotstarbeta maa.
 ○ Hiiumaa vallavalitsusele on esitatud taotlus Pühalepa küla Pühalepa kõrtsi (4844 m², kaitsealune maa) katastriüksuse detailplaneeringu algatamise kohta eesmärgiga muuta katastriüksuse sihtotstarve elamumaaks ning määrata krundile ehitusõigus elamu rajamiseks. Detailplaneeringuga kavatakse rekonstrueerida kõrtsi varemed (sisepind 440 m²) ja rajada varemete ühte ossa elamu (u 76 m²). Algatati Pühalepa küla Pühalepa kõrtsi kinnistu detailplaneeringu koostamine ja kinnitati lähteseisukohad.
 ○ Hiiumaa vallavalitsusele on esitatud taotlus Soonlepa küla Pihla (6,74 ha, maatulundus-maa) katastriüksuse detail-

planeeringu algatamise koh-ta eesmärgiga jagada katastri-üksus kuueks elamukrundiks, määrata kruntidele ehitusõigus elamu ja abihoonete rajamiseks. Algatati Soonlepa küla Pihla kinnistu detailplaneeringu koostamine ja kinnitati lähteseisukohad.
 ○ Hiiumaa vallavalitsusele on esitatud taotlus Soonlepa küla Mamma (5000 m², elamumaa) katastriüksuse detailplaneeringu algatamise kohta eesmärgiga määrata krundile ehitusõigus elamu ja abihoone rajamiseks. Algatati Soonlepa küla Mamma kinnistu detailplaneeringu koostamine ja kinnit-tati lähteseisukohad.
 ○ Hiiumaa vallale kuulub Hausma külas asuv Suusamäe kinnistu (pindala 3,09 ha, üldkasutatav maa). Pühalepa vallavolikogu 29. mai 2012 otsusega on kehtestatud Suusamäe kinnistu detailplaneering, milles ettenähtud arendused ja ehitused ei ole realiseerunud. SA Eesti Tervisraja programmi raames on plaanitud tegevused ja projektid, mille alusel Suusamäe kinnistu on Paluküla terviseradade keskmeks ja kõigi tegevuste toetamiseks väljaarendatud infrastruktuuriga. Kehtiv detailplaneering ei vasta nende tegevuste teostamise eesmärkidele, seetõttu on vaja detailplaneeringut muuta. Algatati Hausma küla Suusamäe kinnistu detailplaneeringu koostamine ja kinnitati lähteseisukohad.
 ○ Anti projekteerimistingimused:

- Kärkla linnas Pikk tn 34 maaüksusele olemasoleva hoone laiendamiseks üle 33%;
- Villamaa külas Tooma maaüksusele elamu ja abihoone-te püstitamiseks;
- Köpu küla Mihkli maaüksusele elamu ja abihoonete püstitamiseks;
- Riidaküla Lossi kinnistul asuva põlenud elamu asemele uue elamu projekteerimiseks;
- Kärkla Vabaduse tn 2 ja Pikk tn 2a maaüksuste detailplaneeringu (Dagopen OÜ Projektbüroo töö nr 05-05) arhitektuuritingimuste täpsustamiseks;
- Öngu küla Engsoõue kinnistul asuva elamu ja sauna rekonstrueerimise ja laiendamise ning püstitatava abihoone projekteerimiseks;
- Pärna küla Liini katastriüksusel asuva Sõru sadama kai laiendamise projekteerimiseks.

 ○ Hiiumaa vallavalitsuse korraldusega on antud Nurste küla Oja katastriüksusele püstitatava elamu projekteerimistingimused. Taotleja on avaldanud soovi muuta projekteerimistingimusi hoone kõrguse ja ehitisealuse pinna osas. Muudeti korraldust.
 ○ Otsustati seada sundvaldus:

- Luidja küla Luidja kinnistule (pindala 2855 m², maatulundusmaa) OÜ Enefit Connect kasuks uue sidemaatrassi rajamiseks ning majandamiseks;
- Hilleste küla Kopli kinnistule (17,69 ha, maatulundusmaa) OÜ Elektrilevi kasuks uue 0,4 kV pingega elektrimaakaabelliini rajamiseks ning majandamiseks;
- Emmaste küla Rambi ja Murala kinnistutele OÜ Enefit Connect kasuks elektroonilise side maakaabelliini ehitamiseks ja majandamiseks;

• Esiküla Ole kinnistule uue sidemaatrassi rajamiseks ning selle edaspidiseks majandamiseks;
 • Kuriste küla Kuriste kinnistule uue sidemaatrassi rajamiseks ning selle edaspidiseks majandamiseks;
 • Tärkma küla Peedo kinnistule (12,99 ha, maatulundus-maa 100%) OÜ Enefit Connect kasuks elektroonilise sideliini ehitamiseks ja majandamiseks;
 • Tärkma küla Matse kinnistule (3418 m², elamumaa) OÜ Enefit Connect kasuks elektroonilise sideliini ehitamiseks ja majandamiseks;
 • Emmaste küla Rambi kinnistule (3,48 ha, elamumaa) OÜ Elektrilevi kasuks elektriliini ehitamiseks ja majandamiseks;
 • Emmaste küla Kastani kinnistule (2282 m², elamumaa) ja KÜ-le Kastani ning Lageda kinnistule (6074 m², elamumaa) ja KÜ-le Lageda OÜ Elektrilevi kasuks elektriliini ehitamiseks ja majandamiseks;
 • Poama küla Pärjäjärve kinnistule (6319 m², elamumaa) OÜ Elektrilevi kasuks uue 0,4 kV pingega elektrimaakaabelliini ja -liitumiskilbi rajamiseks ning majandamiseks.
 ○ Otsustati seada isiklik kasutusõigus:

- OÜ Elektrilevi kasuks Hiiumaa valla omandis olevale Emmaste-Ohari tee T1 kinnisasjale (6546 m², transpordimaa) 0,4 kV pingega elektrimaakaabelliini majandamiseks;
- OÜ Enefit Connect kasuks Hiiumaa valla omandis olevatele kinnisasjadele side maaliini, õhuliini ja elektrivõrgu majandamiseks:
 - ◆ Emmaste küla Kopli tee kinnistule,
 - ◆ Tärkma küla Tärkma tee kinnistule,
 - ◆ Emmaste külas Jäätrassi tee kinnistule,
 - ◆ Emmaste külas Ranna tee kinnistule,
 - ◆ Emmaste külas Emmaste-Ohari tee T1 kinnistule.
- Eesti Lairiba Arenduse Sihtasutuse kasuks Öngu küla Säde tee kinnistule elektrivõrgu ehitamiseks ja majandamiseks;
- OÜ Enefit Connect kasuks Öngu küla Säde tee kinnistule elektrivõrgu ehitamiseks, hooldamiseks, korrashoiuks, remontimiseks ja likvideerimiseks;
- ASi Telia Eesti kasuks Kärdlas asuvatele kinnistutele sideehitise ehitamiseks ja majandamiseks:
 - ◆ Põllu tänava kinnistule (11 081 m², transpordimaa),
 - ◆ Põllu tn 27 kinnistule (14 325 m², ühiskondlike ehitiste maa),
 - ◆ Põllu tänav T2 kinnistule (1788 m², transpordimaa),
 - ◆ ASi Utilitas Eesti kasuks Kärkla Uus tn 4 asuvale kinnistule (pindala 29 841 m², ühiskondlike ehitiste maa) kaugküttevõrgu omamiseks ja majandamiseks,
 - ◆ OÜ Elektrilevi kasuks Paluküla Puurkaevu tee kinnistule paigaldatud 0,4 kV elektrimaakaabelliini edaspidiseks majandamiseks,
 - ◆ OÜ Elektrilevi kasuks Soonlepa küla Soonlepa tee kinnistule paigaldatud 0,4 kV elektrimaakaabelliini edaspidiseks majandamiseks.

Hiiumaa aasta ema 2021 on Kersti Kanarbik

Hiiumaa aasta ema 2021 on Kersti Kanarbik, viie lapse ema, kes elab oma pere ja abikaasa Meeli-sega Kärkla ning töötab Kärkla põhikoolis õpetajana. Emadepäeval üllatasid Kerstit kodu-õues Hiiumaa aasta ema tiitliga vallavanem Her-go Tasuja ja Kärkla osavalla vanem Triin Ma-sing.

Kersti lapsepõlvkodus ja tema praeguses peres on alati olnud au sees pereväärtused ning üksteisega arvestamine. Tema kodus on palju muusikat ja laulmist, peetakse lugu kultuurist ja haridusest.

Tunnustusavalduses on veel kirjas, et aasta ema tiitlit väärrib kindlasti selline ema, kes ongi kogu oma olemuselt ema: „Kersti on eeskujuks meile kõigile, sest ta jagab oma elu ja tegevuse kaudu tänases rahutis

maailmas tarkuse, tugevuse, järjepidevuse ja kestmajäämise sõnumit.”

Oma laste kõrvalt on Kersti andnud õppimisraskustes sattunud õpilastele ka järeleaitamistunde. „On rõõm näha, kui õpilaste silmad lõõvad särava ja nad tunnistavad, et õppimine polegi hull ega arusaamatu. Kurb ja valus on näha inimesi, kelle probleeme ja erivajadusi nende lapsepõlves ei osatud või ei tahetud märgata, rääkimata abi andmisest. Selle tõttu on nende areng peatunud, kuigi võimeid oleks olnud rohkemaks,” on Kersti oma tööd kirjeldanud.

Kersti hobid on muusika ja laul ning seda on ta praktiseerinud pereringis, koos sugulaste-tuttavatega ning ka kogudusetöös, olles nii lauluvii-si ülesvõtja, juhendaja kui ka klaverisaatja. Lisaks on Kersti juhendanud lasteansambleid ja laulukoori.

Palju õnne, Kersti!

Hiiumaa aasta ema Kersti Kanarbik võttis õnnitlused vastu koduõuel pereringis.

Foto: Károlyn Kivistik

Käina huvi- ja kultuurikeskuse rekonstrueerimise plaanid

Käina osavalla valitsus kuulutas aprilli lõpus välja Käina huvi- ja kultuurikeskuse rekonstrueerimise kolmanda etapi ehitustööde hanked.

Rekonstrueerimise käigus on plaanis lammutada huvi- ja kultuurikeskuse keskmine ehk

kõige vanem osa ja asemele ehitada nüüdisaegne hoone.

Ehitustööde järel asub hoone uus peasissepääs maja keskel ehk seal, kus on praegu Luige baari saal. Alumisele korrusele ehitatakse suure saali riietusruumid ja WCd. Ülemise korruse kitsa koridori asemele tuleb uus avar fuajee ja trepihall saali ukse taga.

Huvi- ja kultuurikeskuse ette rajatakse parkla ja ka hoone ümbrus saab korda. „Kahjuks ei mahtunud eelarvesse Mäe tänava poolse hoonema-hu soojustus ja viimistlus, mis on võimalik tulevikus lahendada energiasäästu projektidega,” lisas Käina osavalla vanem Omar Jõpiselg.

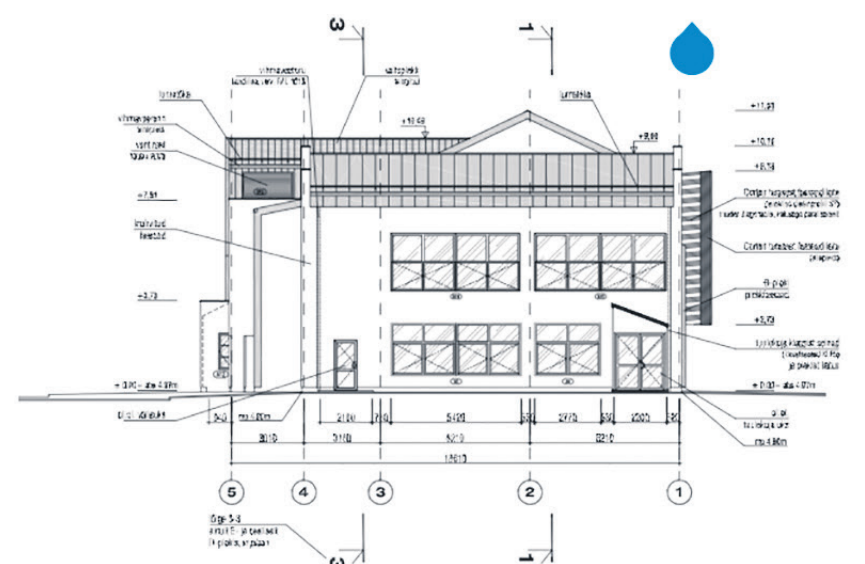
Käina noortekeskus laieneb

praeguse kultuurikeskuse fuajeesse. Lisaks tuleb hoone esimesele korrusele päevakeskus, kus saavad käia ka erivajadustega inimesed. Käina kaunite kunstide kooli õppeklassid jäävad peale rekonstrueerimistööde endisele kohale.

Käina osavalla valitsusel on Hiiumaa haiglaga kokkulepe, et kultuurikeskuse hoonesse

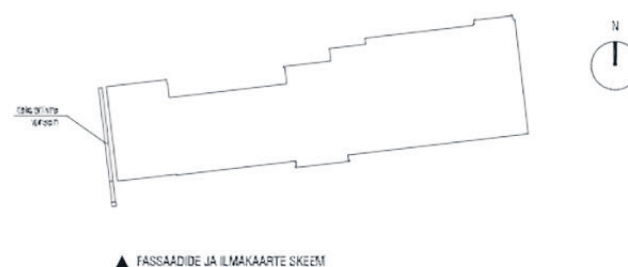
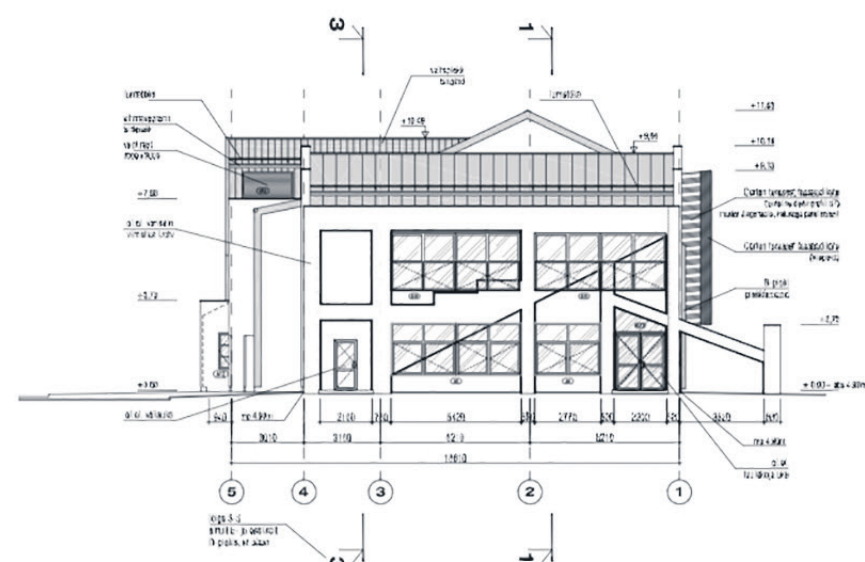
ehitatakse samuti välja Käina perearstikeskuse uued ruumid. Need hakkavad paiknema praeguste Luige baari ja PRIA ruumide kohal.

Käina huvi- ja kultuurikeskuse ehitustööd peaksid eeldatavasti valmima tuleval talvel. Ehituse prognooselarve koos käibemaksuga on 1,15 miljonit eurot.

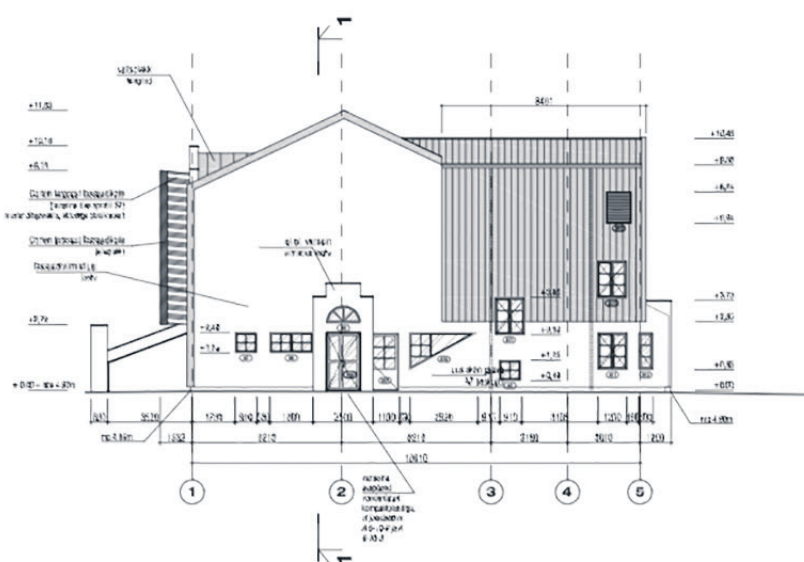

▲ LÄÄNEFAASID (L) ja varisnõu (V)

▼ LÄÄNEFAASID (L) ja varisnõu (V) koos varisnõu ehk vaade tänava poole

▼ IDAFaasid (I) ja varisnõu (V) ehk vaade garaaži poole

Esita kandidaat tänavusele Eesti kauni kodu konkursile

Anna teada enda või oma naabri armastuse ja südamega rajatud kodust hiljemalt 13. juuniks meiliaadressil kadri.randmaa@hiiumaa.ee. Info peaks sisaldama nime, telefoninumbrit, osavald, paar inspireerivat lauset ja võimaluse korral mõni foto.

Meie kalli saare kauneimad pärlid võivad olla eramud, maakodud, turismitalud, väikesed ühismajad, kultuurihooned ja koolimajad.

Konkursikomisjon külastab kodusid ja esitab kolm parimat üleriigilisele konkursile.

Loodame rohkelt osavõttu!

Valla arengukava ja Leaderi strateegia muudatuste arutelud

Hiiumaa vallavalitsus ja Hiidlaste Koostöökogu kutuvad avalikele koosolekutele valla uuendatud arengukava 2035+ tegevuskava ja Leaderi arengustrateegia muudatuste ning uute toetusvõimaluste tutvustamiseks.

- 27. mail kell 17 Kõrgessaare vaba aja keskuses.
- 31. mail kell 17 Pühalepas, Hellamaa perekeskuses.
- 1. juunil kell 17 Kärkla valla lamajas.
- 2. juunil kell 17 Emmaste noortekeskuses.
- 3. juunil kell 17 Käina valla lamajas.

Uuendatud arengukava tegevuskava eelnõu projekti ja laekunud ettepanekud leiata valla kodulehelt <https://vald.hiiumaa.ee/arengukava>.

Leaderi strateegia materjalid leiab Hiidlaste Koostöökogu veebilehelt <https://kogu.hiiumaa.ee>.

Valminud on Hiiumaa 2019. aasta majandusülevaade

Tavapäraselt valmib majandusülevaade möödunud aasta majandustulemusi koondava tutvustuse-na jooksva aasta sügisel. Koroonakriisi tõttu said ettevõtted majandusaasta aruande esitada aastal 2020 oktoobri lõpuni, mistõttu lükus majandusülevaade valmimine tavapärasest hilisemaks.

Valminud majandusülevaates võetakse kokku 2019. aasta jooksul Hiiumaa majanduselus toimunud olulised sündmused, kirjeldatakse erinevate majandussektorite tulemusi ja oodatavaid trende.

Hiiumaa majandusülevaade 2019 on kättesaadav veebimaterjalina arenduskeskuse veebilehel: <http://bit.ly/majandusulevaade2019>.

Selle aasta teises pooles valmib ka Hiiumaa 2020. aasta majandusülevaade.

Kersti Simsalu
Foto: Kärolyn Kivistik

IT-spetsialistina alustas Kersti Simsalu

Mais alustas Hiiumaa vallavalitsuse IT-spetsialistina tööd Kersti Simsalu.

Kersti on varem töötanud SA Tuuru arvutiõpetajana. Viimased kaheksa aastat küljendas ta maakonnalehte Hiiu Leht.

Kersti on sündinud, kasvanud ja koolis käinud Hiiumaal, tal on neli last. Vabal ajal meeldib Kerstile rattaga sõita ja reisida.

Inimene kogukonna heaks

Pille Näksi: „Tulen iga päev tööle hea meelega”

KÄROLYN KIVISTIK
vallavalitsuse avalike suhete spetsialist

Jätkame artiklisarja, kus tutvustame Hiiumaa avaliku sektori töötajaid ja nende tööd.

Pille Näksi töötab Kõrgessaare osavalla sotsiaaltööspetsialistina. „Minu töö eesmärk on aidata sotsiaalsetes raskustes inimesi. Olgu nad siis majanduslikult või muudmoodi raskustesse sattunud,” kirjeldab Pille. Peamiselt tegeleb ta toetuste ja teenuste määramisega.

Oma töö juures meeldib Pillele kõige rohkem see, et ta saab tööst positiivse emotsiooni: „Mul on võimalus teha mitmekülgset tööd ja lahendada erinevaid juhtumeid – mitmekülsusel on sotsiaaltöös suur osa.”

Pille ütleb, et talle meeldib sotsiaaltööd teha: „Miks, seda on raske öelda. Tunnen, et teen lihtsalt seda, mida teha tahan.” Pille tuleb iga päev tööle väga hea meelega, isegi kui eelmisel päeval on raske olnud. Ta kuulab meeleldi ära

teiste mured ja sealjuures pakub neile sobivat abi.

Väljakutse, kui inimene ei taha end aidata

Suurimaks väljakutseks oma töös peab Pille seda, kui inimene ise ei taha ennast aidata: „Proovin ja teen kõik selleks, et inimese toimetulekut parandada, ja kui näen, et olen kõik teinud, aga abi lihtsalt ei võeta vastu – sellega leppimine, et ei saagi mitte midagi teha, on kõige raskem.”

Pille poole võib pöörduda, kui näed, et lähedane, pereliige või naaber on hädas. „Näed, et tal on tervisemured, ta ei saa kodus enam hakkama või kui oled lihtsalt mures, võib alati helistada ja nõu küsida,” lausub Pille. Tema sõnul ei pea alati rääkima nimest, nõu võib küsida ka anonüümselt ja kui ollakse valmis täpsemalt rääkima, võib ka nimed juurde tuua.

Veel võib sotsiaaltööspetsialisti poole pöörduda, kui on vaja abi dokumentide täitmisel, näiteks puude raskusastme hindamisel.

Pille rõhutab, et kindlasti ei tasu oma murega ükski jääda, igale probleemile on võimalik

Kõrgessaare sotsiaaltööspetsialist Pille Näksi.
Foto: Kärolyn Kivistik

lahendus leida: „Isegi kui ma kohe vastust ei tea, siis koos

leiame alati lahenduse ja mõtleme välja, kust abi saab.”

Ka põgus vestlus aitab

Oma tööga aitab Pille neid, kes abi vajavad. Ta leiab, et ka vestlus ja kodaniku nõustamine aitab paremaks muuta terve leibkonna olukorda: „Isegi kui tegemist on põgusa nõustamisega, saan tegelikult aidata igat peret. Kui perest pöördub ka üks liige, on üldjuhul pöördumise taga siiski rohkem abisaajaid.”

Pille on oma klientidele igati abiks, olgu toetuse määramisel või lihtsalt mure ära kuulamisel. Tema sõnul on palju neid olukordi, kus inimene vestluse käigus leiab juba ise lahenduse: „Ta lihtsalt ei näinud seda enne, kui olime saanud rääkida.”

Sõbrad annavad energiat

Vaba aega meeldib Pillele vee- ta sõpradega: „Meile meeldib koos midagi ette võtta, mõelda välja ühiseid väljakutseid, mille nimel tööd teha.” Pillele meeldib, kui nii töös kui ka eraelus on eesmärk. „Paneme sõpradega paika plaani, mida saavutada soovime – ühiselt niisuguseid eesmärke seada on väga tore,” märkis ta.

Pille kuulub ka naiskodukaitse ridadesse.

Sotsiaaltoetused Hiiumaal

Valla eelarvest makstavaid sotsiaaltoetusi on üldjuhul õigus taotleda inimesel, kelle elukoht on rahvastikuregistri järgi Hiiumaa vallas. Sotsiaaltoetuse saamiseks on taotlejal või tema esindajal vaja esitada vallavalitsusele vormikohane avaldus ja vajaduse korral lisadokumendid, et välja selgitada abi saamise õigus. Toetused jagunevad sissetulekust sõltumatuteks ja sissetulekust sõltuvateks.

Toetused kõigile vallakodanikele

Sünnitoetus – 200 eurot – makstakse lapse sünni korral, kui üks vanem on rahvastikuregistri andmetel Hiiumaa valla elanik olnud vähemalt kuus kuud enne lapse sündi. Taotlust saab esitada kolme kuu jooksul alates tähtpäevast.

Täiendav lapsetoetus üheaastaseks saamisel – 200 eurot – makstakse, kui laps saab üheaastaseks. Taotlust saab esitada kolme kuu jooksul alates tähtpäevast.

Täiendav lapsetoetus kaheaastaseks saamisel – 200 eurot – makstakse, kui laps saab kaheaastaseks. Taotlust saab esitada kolme kuu jooksul alates tähtpäevast.

Koduse lapse toetus – 180 eurot kuus – makstakse 1,5–3aastase lapse eest juhul, kui nii laps kui ka tema seaduslik esindaja on rahvastikuregistri järgi valla elanikud ning kui vallavalitsusel ei ole pakkuda lapsele teeninduspiirkonna lasteaias kohta.

Esimesse klassi astuja toetus – 130 eurot – makstakse vanemale, kelle laps läheb esimesse klassi valla koolis või mujal asuvas erivajadusega laste õppeasutuses. Toetust saab taotleda hakata augustis ja makstakse algava õppeaasta 15. septembriks.

Eaka sünnipäevatoetus – 25 eurot – makstakse 70, 75, 80, 85,

90 ja iga järgneva sünnipäeva puhul. Lisaks toetusele külastatakse eakat tähtpäeval lilled ja õnnitluskaardiga.

Hooldajatoetus – puudega inimesel hinnatakse hooldusvajadust ja selgitatakse välja hooldaja vajalikkus. Hooldaja määratakse puudega inimesele, kes vaimse või kehalise puude tõttu vajab abi oma õiguste teostamisel ja igapäevaelu toimimisel. Hooldajaks võib määrata inimese, kellel puudub raske või sügav puue ja kes elab valla territooriumil.

- Raske puudega täisealise inimese hooldajale – 25 eurot.
- Sügava puudega täisealise inimese hooldajale – 40 eurot.
- Raske või sügava puudega lapse hooldajale – 40 eurot makstakse 3–18aastase lapse hooldamise eest, kui lapse hooldamist ei saa tagada sotsiaal- ja haridusteenustega või muu abi osutamisega.

Hoolduspere toetus – 375 eurot – makstakse hoolduspere viibiva lapse hooldamise ning ülalpidamis- ja isiklike kulude katteks hoolduspere vanemale, kellega on sõlmitud hoolduspele leping.

Sissetulekust sõltuvad toetused

Sissetulekust sõltuvat toetust saab taotleda, kui inimese või perekonna kõigi liikmete eelmise kuu netosissetulekust jääb peale eluasemekulude tasumist

ühhe inimese kohta kätte vähem kui kahekordne riiklik toimetulekupiir, mis on 2021. aastal 300 eurot.

Toetuse taotlemiseks tuleb esitada taotlus koos tulusid ja kulusid tõendavate dokumentidega.

Sõidutoetust makstakse raske või sügava puudega inimesele, toimetulekuraskuses inimesele haridus-, meditsiini- või rehabilitatsiooniasutusse või riiklikule erihoolekande teenusele sõiduks.

Tervisetootust makstakse toimetulekuraskuses inimesele prillide, retseptiravimite ostmiseks, abivahendi ostmiseks või laenutamiseks, haigla voodipäeva eest tasumiseks, mähkmete jt hooldusvahendite ostmiseks, ravikindlustuse ta isikule esmaseks arstiabiaks ja uuringuks.

Huvitegevuse toetust makstakse lapsevanemale toimetulekuraskuses pere lapse huvikooli õppemaksu või huviringi tasu maksmiseks.

Hooldekodutoetust makstakse hooldekodu kulu osaliseks tasumiseks ülalpidamiskohustusega inimesele, kes ei ole suuteline oma tervisliku seisundi, töötuse või toimetulekuraskuse tõttu täies mahus katma hooldekandeaasutuses üldhooldekoduteenust saava inimese ülalpidamisega seotud igakuist kohamaksu. Hooldekodutoetuse arvestamisel võetakse perekonna sissetulekute arvutamisel arvesse ka taotlejast eraldi elava pereliikme sissetulek juhul, kui viimane on perekonnaseaduse järgi kohustatud üleval pidama toetuse taotlejat või taotleja ülalpidamisel olevat inimest.

Muud ühekordset toetust makstakse erakorralise eluasemekulu osaliseks hüvitami-

seks, õnnetusjuhtumi, tulekahju või veekahjustuse likvideerimisega seotud kulu osaliseks hüvitamiseks või muu põhjendatud kulu hüvitamiseks.

Riiklikud toetused

Matusetoetus – 250 eurot. Toetust on õigus taotleda matuse korraldajal, kui lahkunu elukoht rahvastikuregistri järgi oli Hiiumaa vald.

Toimetulekutoetus on riigi rahaline abi puuduses inimestele. Toimetulekutoetust makstab kohalik omavalitsus riigieelarvelistest vahenditest. Riiklik toimetulekutoetus on rahaline toetus üksi elavale inimesele või perele, kelle kuu netosissetulek jääb pärast eluasemekulude tasumist alla kehtestatud toimetulekupiiri. 2021. aasta riiklik toimetulekupiir on 150 eurot esimese või ainsa leibkonnaliikme kohta ja iga järgmise täisealise pereliikme kohta 120 eurot. Alaealise lapse toimetulekupiir on 180 eurot. See on summa, mis pärast eluasemekulude katmist peab inimesele kätte jääma muude kulutuste jaoks. Toimetulekutoetuse saajal, kelle kõik perekonnaliikmed on alaealsed, on õigus saada koos toimetulekutoetusega lisaks sotsiaaltoetust 15 eurot, mida maksab kohalik omavalitsus riigieelarvelistest vahenditest.

Raske ja sügava puudega lapse toetus on riigieelarvest raske või sügava puudega lastele abi osutamiseks eraldatud toetus:

- raske puudega lapsele aastast 289 eurot,
- sügava puudega lapsele aastast 1335 eurot.

Toetust makstakse raske ja sügava puudega lapse vanemale kuni selle kalendriaasta lõpuni, kui laps saab 18-aastaseks.

HIIUMAA SOTSIAALTÖÖTAJAD

Kärdla majas

- Sotsiaalosakonna juhataja Kairi Lõppe, 463 6096, 5333 0650, kairi.loppe@hiiumaa.ee
- Sotsiaaltööspetsialist Kairi Priit, 463 6095, 5886 6308, kairi.priit@hiiumaa.ee
- Sotsiaaltööspetsialist Pille Alevi, 463 6094, 505 5746, pille.alevi@hiiumaa.ee
- Lastekaitsespetsialist Mari-Liis Leivalt, 5308 1343, mari-liis.leivalt@hiiumaa.ee

Kõrgessaare majas

- Sotsiaaltööspetsialist Pille Näksi, 5855 3736 pille.naksi@hiiumaa.ee

Emmaste majas

- Sotsiaaltööspetsialist Liia Rull, 462 2441, 5300 0835, liia.rull@hiiumaa.ee
- Hooldustööspetsialist Aimi Jaarma, 462 2444, 514 4327, aimi.jaarma@hiiumaa.ee

Käina majas

- Sotsiaaltööspetsialist Heli Tuisk, 462 2883, 5349 0389, heli.tuisk@hiiumaa.ee
- Hooldustööspetsialist Terje Rand, 462 2883, 5343 6177, terje.rand@hiiumaa.ee

Pühalepa majas

- Sotsiaaltööspetsialist Urme Soonvald, 463 6844, 521 0997, urme.soonvald@hiiumaa.ee

Kärdlas ja Kõrgessaares on koduhooldustöö Hiiumaa sotsiaalkeskuse korraldada, Pühalepas Hellamaa perekeskuse ülesanne. Sotsiaalkeskuse juhataja Riho Rahuoja: 5333 5116, riho@sotsiaalkeskus.ee. Hellamaa perekeskuse juhataja Urme Soonvald: 469 4630, pyhalepa.perekeskus@hiiumaa.ee.

Toetust makstakse kuludokumentide esitamisel, kui kasutatud on teenuseid järgnevast loetelust: lapsehoiuteenus; isikliku abistaja või tugisiku teenus; psühholoogiteenus; logopeediteenus; transporditeenus haridus-, ravi- või rehabilitatsiooniasutusse; eluruumide kohandamine, mis on vajalik lapse erivajaduse tõttu; abivahendite lisarahastamine; rehabilitatsiooniteenuse lisarahastamine; laag-

rituusi- kute rahastamine; teraapiad; muud teenused või toetused, mis soodustavad raske ja sügava puudega lapse ja tema perekonna toimetulekut ning aitavad vähendada perekonna hoolduskoormust või puudest tulenevaid lisavajadusi.

Põhjaliku ülevaate õigusaktidest saab valla veebilehelt vald.hiiumaa.ee, lisaks annavad sotsiaaltoetuste kohta infot osavaldade sotsiaaltööspetsialistid.

HIIMUMAA

· Hingelt külalislahke ·

Hiiumaa hakkab kasutama uuendatud logo

Hiiumaa logole, mille autor on kunstnik ja karikaturist Valdek Alber, on koostatud uuendamise juurde sihtkoha stiiliraamatu, mis annab logo ja sellele lisandunud stiilelementide ning sõnumite kasutajale ette reeglid ja soovitusel.

Stiiliraamatus on esitatud logo kasutusjuhised, stiilelemendid, sõnumid, pildikeel, erinevad sihtkoha või toodete tähistajad ja mainekujundajad.

Stiiliraamatus toodud identiteedielemendid on saanud inspiratsiooni hiidlaste kultuuri ja eluviisi ajalooliselt keskest sümbolist ehk kalast – ringkalasilmast ja soomustik kalasoomustest.

Üldsõnumina kasutatakse tunnuslauset „Hingelt hiid” ja selle ingliskeelset vastet „Giant by Nature”. Kuigi Hiiumaa on Eesti kõige väiksem maakond nii maa-ala kui ka rahvaarvu poolest, ollakse hingelt siin suured – lausa hiiglased. Samuti on siin selge sõnum kõikidele hingelt hiidlastele, et just Hiiumaa on neile parim paik.

„Hingelt hiid” annab ka edasi tunnetust, et Hiiumaal on omamoodi kultuur ja elustiil. See hõlmab nii Hiiumaa väärtusi kui ka tulevikuvisioni: Hiiumaal mõeldakse suurelt, tehakse suuri asju ja ollakse suuremeelsed. Inglisekeelne vaste „Giant by Nature” viitab ühtlasi selgelt veel ühele Hiiumaa olulisele väärtusele – puhtale loodusele.

Üldsõnumist saab moodustada arvukalt alasõnumeid.

Alasõnumid säilitavad alati sõna „hingelt”, kuid lisavad sellele konteksti sobiva omadussõna, näiteks „hingelt looduslähedane”, „hingelt külalislahke” jne. Inglise keeles toimib sama loogika – alati jääb paika „by Nature” ning selle ette asetub sobiv omadussõna, näiteks „Beautiful by Nature”, „Welcoming by Nature” jne.

Stiiliraamatus viidatud elemente saab kasutamiseks alla laadida veebilehelt www.hiiumaa.ee/stiiliraamat.

Maikuu lõpuks on ka www.hiiumaa.ee viidud üle uuele visuaalile.

Stiiliraamatu tellis SA Hiiumaa Arenduskeskus agentuurilt Imagine AD. Selle valmimist rahastas PRIA Leaderi meetmest projektiga „Hiiumaa visuaalse kuvandi kaasajastamine läbi külastus-, elu-, ettevõtluskeskkonna ühisturundamise” ja see maksis 7280 eurot.

Hiiumaa – siin leidsin kodu!

Hiiumaa välismaalase pilguga

Olen elanud mitmes riigis, kuid siin tunnen esimest korda, et see on koht, kuhu ma tahan jääda ja juured alla kasvatada. Olen sündinud São Paulos, 20 miljoni elanikuga linnas. Hiiumaa on andnud mulle võimaluse vastanduda linnaelule ja näidanud, kui loomulik on inimhingele elada ümbritsetuna loodusest.

Suurlinnades maailma eri paigus on kõigis teatud mõttes sama atmosfäär ja pole väga vahet, kus sa elad – neid iseloomustavad kiirus, intensiivsus, autod, palju välist ja visuaalset, müra, saastunud õhk jne.

Elu Hiiumaal tähendab investeerimist iseendasse ja oma tervisesse, nii vaimsesse kui ka füüsilisse.

Siin on üks intensiivsemaid aegu ehk see, kui rändlinnud kevadel tagasi saabuvad. Siinsed müratekitajad ei ole mitte autod või rahvahulgad, vaid linnulaul või lume vaikne langemine keset talve. Rääkimata puhtast ja värskest õhust, mis Hiiumaal on!

Alan Fiuza Brasiiliast

Oma Hiiumaa

Minu teekond Hiiumaale algas pool aastat tagasi ühe heategevusreisi ajal läbi Mandri-Eesti kulgedes. Toonase visiidi tulemus on see, et minust on saanud saare alaline elanik, kellel on siin palju õppida ja kogeda.

Talve võimsusest hoolimata – või just seetõttu – avanes Hiiumaa minule teistsugusena, kui on paljude saare külastajate esimene kogemus tavapäraselt. Sain võimaluse jäädvustada endasse selle tugeva, kuid samas tasase saare randade, metsade ja avarate väljade loodust ning lugematuid sihtkohti. Kõike seda, mis praegu suve saabudes näitab ennast täiesti teistsugusena ja uuel viisil huvitavana.

Ajalugu on huvitav ja õpetlik ning on meiega igal pool kaasas. Nagu inimsuurune skaala, meie enda rahu kui teekond, mis näib meile kõigile erinev ja võrdsest rikas.

Hiiumaast on saamas oma Hiiumaa.

Esa Armas Kivivuori Soomest

Hiidlased väärtustavad kodusaare tooteid ja teenuseid

Meie, hiidlased, peame lugu looduse andidest, kohalikust ja puhtast toidust ning oma meistrite käsitööst, mis väärtustab ja väärib kohalikku toorainet, kultuuri ja traditsioonilisi oskusi. Selleks, et oma parimaid tooteid ja teenuseid rohkem esile tuua ning ka teistele tutvustada, on aastast 1995 antud välja Hiiumaa rohelist märki. Sellist nime kandev piirkonnamärgis aitab tarbijal ära tunda hea, kvaliteetse ja jätkusuutliku majandamise tulemusena saadud hiiumaise toote ja teenuse.

Hiiumaa roheline märgiga tähistatud tooted ja teenused on:

- hiiumaist päritolu;
- saadud jätkusuutliku majandamise tulemusena;
- keskkonnateadlik valik;
- kvaliteetsed.

Hiiumaa roheline märgi kutsus ellu biosfääri kaitseala

Hiiumaa keskus 26 aastat tagasi. Märki kannab 40 ettevõtet ja selle eest hoolitseb nüüd SA Hiiumaa Arenduskeskus. Tänavu nüüdisajastati märgi visuaali ja ühtlasi valmib ka Hiiumaa roheline märgi oma veebileht www.hiiumaarohemark.ee.

Väärtusta oma ja soovita ka teistele! Hiiumaa roheline märgiga pärjatud tooted leiad Coopi kauplustest üle Hiiumaa, kalapoest Kala ja Vörk ning Hiiumaa e-poest pood.hiiumaa.ee

Tahad endale ka? Märgi järgmise taotlusvooru tähtaeg on 15. oktoober. Lisainfo ja taotlusvormi leiad SA Hiiumaa Arenduskeskuse kodulehelt.

*Triin Vasli Hiiumaa
arenduskeskuse digiturunduse spetsialist*

26 aastat
kohalikku kvaliteeti,
traditsioone ja
keskkonnateadlikke
valikuid.

Suvi Hiiumaa muuseumis – oleme lootusrikkad ja külaliste ootel!

Iga suvi toob muuseumidesse värskeid tuuli. See tähendab ennekõike uusi näitusi, aga ka muid ettevõtmisi, nagu töötoad, kontserdid, loengud, ringkäigud ja teemapäevad. Tõsi, selle suve plaanidesse võib tulla ka pandeemiast tingitud ümbertegemisi, kuid esialgu oleme lootusrikkad ja külaliste ootel.

Juba praegu on kaks meie muuseumi iga päev avatud. Need on Pikk maja Kärklasse ning näitusemaja Kassaris.

Pikas majas on just värskest avatud näitus 20. sajandi teise poole tööstuslikust kalapüügist. Juttu tehakse peamiselt Hiiumaale Kaluri tegevist, kuid

mitte ainult. Kauri Kiivramehe koostatud väljapanek annab ülevaate ka kalurikolhoosi laiemast mõjust kohalikule elule. Rõõmu ning äratundmist pakuvad 1980. aastate filmid.

Mõneti on uuendus seegi, et üks terve ruum muuseumis on jäetud laste päralt. Seal võib meisterdada, mängida, sõlmi teha ja purjede all seilata. Kohe varsti saavad Pikas majas külastusvalmis veel mõned väiksemad näitused. Alumise koruse saalis pakuvad pea terve suve külastajatele silmarõõmu kunstnik Kaljo Simsoni (1929–2017) värvikirevad maalid ja kollaažid. Galerii peal on võimalus uurida rahvusrhiivi stendinäitust maakondade ja linnade sõjaeelsetest vappidest lippudest ning meie oma lugu Hiiumaale moodustamisest 75 aastat tagasi ja selle taasloomisest 1990. aastal. Augusti lõpust alates eksponeerime Kärklasse pärit kunstniku Ester Lu-

kase (1931–2013) keraamikast ning teiste Kärkla kooli vilistlaste kunstiloomingut.

Kassari maja kutsub püsinäitusega „Elu saarel. Tuli vesi õhk maa“ ehk Hiiumaa lugu läbi nelja elemendi. Et sisusse paremini süveneda, saab nüüd näituse tekstide vähemalt viies keeles trükitud raamatuna kaasa osta. Lastele soovitame trikitamist meie „4 elemendi õmblustöökojas“. Väikest lisa on tulnud ka seelses kappide avahoidlase. Peale selle osaleb Kassari muuseum tänavu ka üle-eestilises unustatud mõisate külastusmärgus, mistõttu oleme mõisa endises valitsejamajas, kus muuseum tegutseb, üles seadnud veel ka väikese mõisateemalise stendinäituse. Õues on püsti saanud Kassari mõisa südant tutvustav uus infotahvel.

R. Tobiase maja Käina lähedal on avatud 3. juunist. Ka seal on lisaks helilooja elu tutvustavale näitusele natuke uuendusi. Aidas saab näha rahvusrhiivi koostatud stendinäitust Hiiumaa juurtega kujurist Roman Haavmäest (Espenberg). Tema oli ka see, kes tegi 1929. aastal Haapsalusse Rudolf Tobiase kuju. Loota on, et suve harjal

jõuab sellesse n-ö Tobiase aita ka tore muusikamasin, mis annab võimaluse klassikaliste helitööde kõrval kuulata Tobiase ajastust pärit kergemat muusikat.

Mihkli talumuuseum liigub tasapisi edasi elava pärandi keskuseks kujunemise teel. Sellel suvel saame täismahus proovida talumuuseumi kõogi vastupidavust ja võimsust. Juurde on tulemas kalasuitsuahi ning kaubapakkumise ratas-käru. Mihkli talu avaras õues on plaanis korraldada mitu suuremat ettevõtmist, olgu selleks avatud talude päev või sari kolmapäevaõhtuseid kokkusaamisi pealkirja „Triibuseeliku keermutamine“ all. Neisse mahub nii juturääkimist, töötubasid kui ka mitmesuguseid muid ülesastumisi.

Kõikides meie muuseumides saab suvel osta meeneid, raamatuid ja käsitöid, samuti meisterdada ning mängida. Pikas majas ja Mihkli talumuuseumis veel ka kohvi nautida. Täpsemat infot saab Hiiumaa muuseumi veebilehelt www.muuseum.hiiumaa.ee.

*Helgi Põllo
SA Hiiumaa Muuseumid
teadusdirektor*

Kõik Hiiumaa muuseumid, Suuremõisa loss ja Tuuletorn ühise piletiga!

Sel suvel pakub Hiiumaa ühispiletit, mis tagab sissepääsu Hiiumaa muuseumi, SA Hiiumaa Muuseumid, Suuremõisa lossi, Sõru muuseumi ja elamuskeskuse Tuuletorn.

Pärast nende põnevate paikade külastamist on teadmised Hiiumaast ja hiidlastest kindlasti tublisti kasvanud! Ühispiletit saab soetada mistahes eespool nimetatud kohast.

Pilet kehtib terve aasta alates ostu sooritamise ja tagab ühekordse sissepääsu kõikidesse kohtadesse.

Suvi sadamates tuleb tihe nii veeliikluse kui sündmuste poolest

Hiiumaale sadamates Kärklasse, Orjaku ja Sõrul töötab eelolev suvi tihe nii veeliikluse kui sündmuste poolest. Kõigi eelduste kohaselt on väikelaevaga liikluseks avatud vähemalt Soome suund, kust tuleb kõige suurem osa meie väliskülastajatest, aga ootame merematkaajaid ka teistest riikidest. Samuti võib arvata, et eelmisel aastal märgatavalt kasvanud kohalike külastuste arv näitab veelgi kasvu – meresõit või matkaautoga koduriigis reisimine on paljudele rõõmus ja uus avastus.

Suuremad ehitustööd Sõrul ja Kalanase lähedal käima alles siis, kui aktiivsem hooaeg läbi ja suuremad suvesündmused toimunud, seega augusti lõpus või septembri alguses.

Kärkla ja Orjaku sadam said Sinilipu

Sinilipp, Blue Flag on rahvus-

vaheliselt tunnustatud kvaliteedimärk väikesadamale, samas ka tunnustus kohalikele omavalitsusele ja kogukonnale. Kärkla ja Orjaku sadam läbisid põhjaliku ülevaate ja said esimest korda ajaloos selle tunnustuse osaliseks.

Keskkonnamärgist Sinilipp annab välja rahvusvaheline keskkonnahariduse fond (Foundation for Environmental Education, FEE), mis algatati 1985. aastal Prantsusmaal. Sinilipu tunnustusega on üle 4500 ranna ja väikesadamamaailmas.

Viimati heisati Sinilipp Eesti sadamates 15 aastat tagasi. Nõuete täitmisele ja sekkumise taotluse edukusele aitas paljuski kaasa Smart Marina projektis osalemine ja projekti abiga tehtud parandused ja investeeringud. Nüüd seisab aga ees jätkuv töö, et saavutatut hoida – Sinilipp antakse üheks hooajaks, igal aastal tuleb sadama kõrget taset uuesti tõendada.

Sinilipp näitab, et väike-

sadam on keskkonnasõbralikult majandatud, puhas ja turvaline.

Lipp heisatakse üle Euroopa 5. juunil, maailma keskkonnakaitse päeval.

Sadamast sadamasse

Kärkla on klassikaline küla-lissadam, aga pärast taastamist alles kaheksandat hooaega tegutsevana kahtlemata moodsaim Hiiumaal. Hinnatud ka kodusadamana kohalike elanike seas, oleme uhked, et saame olla jahtklubi Dago koduks. Kärklasse leiab külastaja nii Hiiumaale looduslähedast omapära kui linnalikult laiema valiku teenuseid. Oluline uuendus on, et sadamatankla on sellest hooajast automaatselt kaardiduga makstes saab oma veesõidukit tankida igal ajal. Lisaks juba varasematel aastatel tuntust kogunud šampanjabaarile ja restole Kork avab tänavu Kärkla sadama paadikuuris ukse Kärkla Kuursaal, mis pühendab ennast Hiiumaa suvele, pakkudes sööki, jooki ja kul-

tuurielamus – kontsert või kinoõhtu on hea põhjus sadamat külastada.

Kärkla sadamas on 85 kaikohta ja 15 matkaauto kohta. Kärklasse külastab suve jooksul üle 700 aluse, sadam on populaarne nii sise- kui välisturistide seas. Tähtsamad lähte- ja sihtsadamad on paraja teekonna kaugusel: Hanko, Öre, Dirhami, Haapsalu, Sviby, Kuivastu, Orjaku.

Orjaku sadamas on 50 kaikohta ja viis matkaauto kohta. Sadam asub looduskaitseala lähedal ja sealt leiab põnevaid matkaradu. Piirkond on populaarne ka linnuväetajate seas. Sel suvel avab vanas sadamahoones ukse uus resto ja külalistemaja iUMekk, kus tegijate sõnul on au sees ausad maitsed – nii põnevaid kui lihtsaid toite saab pakkuda ilma liigse peenutsemiseta, eelistada kohalikku kraami, aga hoolitseda lisaks köhutäitele ka hubase olemise eest. Orjaku külamajade kõrval on aga valminud uus merepääste- ja sadama-

hoone, mis on ka mereturistide olmetingimused kaasaegsele tasemele viinud. Külamajas saab traditsiooniliselt tutvuda näitustega, soetada kohalikku käsitööd, kasutada avaliku internetipunkti või päevakontori teenust ja küsida turismiinfot Hiiumaa vaatamisväärsuste ning sündmuste kohta. Orjaku sadamas toimub ka hulk Kassari Kultuurinapäevade sarja sündmusi.

Sõru jahisadam on 35 kaikohta ja neli kohta matkaautodele. Sõru jahisadam on vana rannaküla sadam. Siit leiab Sõru muuseumi, merekeskuse ja paadikuuri. Sadamas asub ka Eesti suurim säilinud vanalaev – kolmemastiline mootorpurjekas Ernst Jaakson, endise nimega Alar. Läbi suve on avatud Sõru kõrts. Sadamas tegutseb Sõru Merekoos, kelle eestvedamisel on palju hooгу saanud kohalik purjetamiselu. Muuhulgas pakutakse purjetamistreeninguid nii lastele kui täiskasvanutele. Sadam on tuntud suurüritus-

te toimumise koht, populaarsemad on Sõru Jazz ja Sõru Saund.

Märtsi lõpus esitlesime sadamate uut logo, mille autoriks on Asko Künnap. Igas sadamas tervitab nüüd saabujaid sadama märgiga viit nii mere kui maa poolt. Suvel võib uut logo näha ka töötajate vormiriietel, uute meenete kujunduses ja mujalgi. Olgu see märk ühendajaks meie neljale sadamale ümber neljast sadamale ümber ilmakaartele, mere-märkidele ja purjede, teemantidele või tuulohedele – või mida keegi seal näha oskab. Kohutumisteni sadamates – merd või maad mööda!

*Liina Härm
SA Hiiumaa Sadamad
juhatuse liige*

Suvi toob mitu olulist purjetamisvõistlust

Tänu jahtklubile Dago eestvedamisele toimub tänavu Hiiumaal mitu üleriigilist olulist purjetamisvõistlust.

18.–20. juunil on Kärklasse purjetamise Eesti Karikavõistluste etapp Kärkla Race ühepaatidele klassides Optimist, Zoom 8 ja Laser 4.7.

23.–24. juulil toimub Dago regatt võidusõiduga Kärklasse Orjaku, selgitatakse välja Hiiumaa meistrid avamerepurjetamises ja ühtlasi on need ORC III ja ORC IV Eesti meistrivõistlused.

13.–14. augustiks kogunevad Orjaku Oti regatile nii algajad kui edasijõudnud võistlejad Optimistidel.

Läbi suve, kokku üheksal neljapäevaõhtul stardib Kärklasse seeriavõistlus Purjatuur – igal korral paaritunnine võistlus, mille koondtulemused selguvad sügiseks. Loomulikult ei puudu ka sellest su-

vest Eesti vanim purjeregatt – Muhu väina regatt, mis toimub 10.–17. juulil. Hiiumaa suunas stardib regatt 16. juulil Kõigustest ja võistlejad võib tuulest sõltuvalt Kärklasse oodata õhtul või öösel. 17. juulil toimub viimane etapp, Kärkla ring, millele järgneb pärastlõunal kogu regati autasustamine – tänavu on Kärkla sadamal au olla kogu regati finišiks.

Sõru Merekoos selle suve mahukaim sündmus, Sõru Merepäevad, toimub 23.–25. juulil: põnev lasteprogramm, Sõru Hülgeragatt, purjelaevad ja meresõidud, meeleolukas kultuuriprogramm.

Pop-up merekoos Meresõber on taas Orjaku sadamas: 2.–7. augustil. Merekoos Meresõber pakub oma ala asjatundjate juhendamisel nii lastele kui täiskasvanutele parima võimaluse esmakordseks tutvumiseks purjetamise, lohesurfi, kajakisõidu, SUP-laua või purjelauaga.

Jesper Parve: „Hiiumaa ravib“

Leppinud kokku kohtumise värske Pihla talu omaniku Jesper Parvega, jõuan kohale koos üllatusega – mul on au anda Jesper Parvele üle Hiiumaa saadiku särk numbriga 19. Üllatus tekitab saajas elust ning siirast rõõmu.

„Olen ikka jälginud seda Hiiumaa saadiku särki ja gamist. Minu jaoks see näitab usaldust. Olen tõepoolest väga tänulik! Need, kes on saanud selle särki, on ikka väga teenekad, samas minu puhul näitab see jällegi, kui hästi võetakse Hiiumaal uusi inimesi vastu!“ räägib Jesper Parve.

Endine tippkorvpallur Jesper Parve on seni nautinud elu Kalanas, sellest aastast aga said temast ja tema elukaaslase Mari Oja saarest Kõpus asuva Pihla talu omanikud. Lisaks alustavad sealsamas kõrval sügisel tööd lasteaed ja kool – ka selle initsiatiivi eestvedaja on Jesper. Samal ajal ehitab ta üles kirjastust JES – praegu ta ise enam ei kirjuta, kuid on keskendunud kirjastamisele.

„Minu tööpäevad on praegu 18–19tunnised. Võtsime koos elukaaslasega vastu otsuse, et teeme praegu need kuud täiega tööd. Samas mulle meeldib, mida ma teen. Ma naudin seda. Minu jaoks ei ole probleem teha hullumeelselt tööd,“ naerab ta.

Jesper räägib, et on maailmas palju ringi rännanud ja et Hiiumaa on tema jaoks nagu Bali saar Indoneesias. „Kui paned Hiiumaa ja Bali saare kõrvuti, on nad kujult identsed. Lisaks on olemine ja elusuhtumine Balil ja näiteks Kalanas väga sarnased.“

Kalana külas valitseb Jesperi sõnul hea energia ja seal on koha leidnud väga erinevad inimesed. „Kalanas elab surfareid, investoreid, käsitöölisi tootjaid,

äpiloojaid, moekunstnikke,“ loetleb ta.

Uurin, mis on maailmaränduri jaoks Hiiumaa tunne. „Selle tunde loob kolm asja: vabadus, rahu ja kolmas asi on selline, mida on raske sõnadesse panna. See on mingi energia, mingi tõmme. Tunne, et ma pean siin olema. Olen rahutu hing ja varem olen ringi rännates alati tundnud, et kusagil mujal on parem. Nüüd aga, pärast mitmekümneid aastaid, on tunne, et ma ei pea enam kuhugi minema. See tunne, et oled õiges kohas.“

Jesper räägib, et on palju kokku puutunud sellega, et öeldakse, et Hiiumaa on ju nii kaugel. „Kui üks tavaline eesti pere, kes pole Hiiumaaga kursis, paneb Google Mapsi sisse Kalana ja vaatab, et neli ja pool tundi – appi, sinna ma küll ei sõida! See on nii kaugel! Sõidaks selle ajaga juba ei tea kuhu,“ räägib ta ja jätkab, et on enda jaoks selle teekonna jaganud etapideks. „Reaalsus on see, et Tallinnast Rohuküla sadamasse on autoga natuke üle tunni. Mulle meeldib see maantee ja see sõit. Siis tund ja veerand praamis, mis juba lülitab sind ümber ja mis on omaette kogemus. Praami peal on täitsa oma tunne. See on hea, et praamisõit nii pikk on. Mina naudin seda väga.“

Sõpradele marsruutide koostamisel ja kohtade soovitamisel jääb Jesper esimese hooga rahulikuks. „See kõlab võib-olla ebatraditsiooniliselt, aga ma ei soovita midagi. Paljudel külalistel, näiteks tuttavatel ja sõpradel, kes Tallinnast siia tulevad, on enamasti linna rütm ja stress sees. Tulevad siia, ei ole veel asjugi lahti pakkinud, kui juba hakkab pihta, et kuhu me nüüd sõidame? Ja et läheme sinna, sinna ja sinna... See-

peale ütlen alati, et istu kõigepealt maha ja siis istu veel natuke ja siis vaatame, mis juhtuma hakkab. Olge lihtsalt ja laske, et see saar toimeta teiega. Hiiumaa ravib.“

Meenutades oma elu kõige esimest Hiiumaal käiku, lausub ta, et see oli ülikooliajal ja et ta mängis siis veel korvpalli.

„Minu kursusevend, kes oli pärit Luidja lähedalt, rääkis mulle talv läbi igasuguseid lugusid Hiiumaast ja siis ta kevadel tõi mind siia. See oli umbes 20 aastat tagasi. Kui siia jõudsin, oli korras. Minu esimene Hiiumaa laine oligi siis – olime Luidjal, seal oli meil väike talukoht. Teine laine tuli kümme aastat tagasi, kui ma oma elukaaslasega tuttavaks sain. Tema pere oli käinud aastaid Kalanas puhkamas ja sellega nakatusin ka mina. Hakkasime koos Kalanas käima, samm-sammult toimusid muutused: kõigepealt telkisime RMK matkakohdades, siis oli haagisuvila, siis hakkasime unistama

väikesest majakesest. Nüüd aga on inspiratsioonitalu ja kooli asutamine!“

Kooli mõte tuli seoses oma lastega. Lapsed on üldse olnud Jesperi sõnul kõiges inspiratsiooniallikaks. Ühel hetkel avastas ta ennast mõttelt, millise elukorralduse laste koolimine kaasa toob.

„Olen näinud seda elukaaslase õe laste ja vennalaste pealt ning tundus, et ei taha seda. Mõeldud aasta jõuluajal istusime abikaasaga ja mõtlesime, miks nad ei võiks siin kusagil koolis käia. Tegingi postituse FB gruppi Hiiumaa Heaks ja see kõik justkui plahvatas ning nüüd see kõik tuleb! Tuleb kool ja lasteaed. Samas on hea, et ei teadnud, mida see kõik tähendab,“ tõdeb ta. „Küsisin seda Aivar Hallerilt, kes on meie mentor ja üks Eesti Waldorfi koolide looja. Kui ta oleks mulle rääkinud, mida see kõik tegelikult kaasa toob, oleks arvatavasti see idee sinnapaika jäänud,“ naerab ta.

Pihla taluga oli sama lu-

gu. „Detsembris olime veel rahulikult Kalanas. Tulime siia kooli vaatama, teadsin, et Pihla talu on müügis ja et see on siin lähedal. Järsku oligi juba nii, et olime kõik Tallinnas maha müünud. Notarist välja astudes hoidsin koraks küll pead kinni, et mida ma teinud olen! Aga nüüd tundub, et ei olnudki nii hullumeelne see kõik.“

Jesperi sõnul võiks Pihla inspiratsioonitalu saada selliseks kohaks, kuhu kõik inimesed on oodatud. Tõuke selle soetamisele andis tema sõnul hullumeelne maailm, kus praegu elame. See, et nii palju on eriarvamusi ja kõik võitlevad kellegi vastu.

„Meie siin ei võitle kellegi vastu. Olerme heade ideede, heade asjade poolt. Soovime, et siin oleks mõnus olla. Just saime valmis kultuurilava, suvel tulevad siin etendused, kontserdid. Samuti suvekohvik – Pihla talus on traditsiooniliselt toitlustamine au sees olnud ning suvel tulevad kolm Eesti tippkokka

siia õhtusööke tegema. Talu jääb toimima majutuskohana. Loomes juurde ka võimaluse teha kaugtööd, meil on siin töölaud, hea internet, saab tulla siia tööd tegema ja samas nautida looduse ilu.“

Küsimusele, milline koht talle Hiiumaa peale mõeldes esmalt meenub, saan kiire vastuse: ikka Kalana küla. „Kalanast on kogu mu suur Hiiumaa armastus alguse saanud!“

Lõpetuseks lausub veel, et kui ta Hiiumaale tuli, siis kõik hoiatasid, et siin ei võeta omaks. „Aga ma ei ole seda kogenud. Mina võtan igat inimest nii, et ta on tore. Olen positiivne kõigi suhtes ja sama saan ka vastu. Tegelikult on hingelt ju kõik head!“

*Kristel Üksvärav
Hiiumaa turismiklastri juht*

Avastamist väärt pärl, Hiiumaa

Hiiumaa varjatud väärtuste avastamiseks riigimetsas ja kaitsealadel on RMK külastuskorraldusosakond aastate jooksul rajanud mitmesuguseid puhkamis- ja liikumisvõimalusi.

Riigimetsas puhkamiseks on õppe- ja matkarajad, telkimisalad, lõkkekohad, metsaonnid ja ka üks metsamaja Leemetis. Objektide asukohta ja varustuse kohta annab alati täpse ülevaate veebileht www.loodusegakoos.ee ja lisaks äpp RMK Loodusega Koos.

Tavapärastel tunkakel, mida uut oleme teinud. Sel suvel avatakse pikk matkatee kogupikkusega 260 km, mis teeb ringi peale kogu saarele. Matkatee ühendab Hiiumaa ülejäänud RMK matkateega ja võimaldab soovi korral edasi kulgeda naabrite juurde Saaremaale. Matkateel on avastamist palju, peatuskohad on u 25 km järel, et jalga puhata ja edasi matkata.

Käsil on kahe objekti värskendamine. Kõpu poolsaarel, Rebastemäe õpperaja rekonstrueerimine: paigaldatakse uued trepiastmed, käsipuud ja vaateplatvormid. Valmis on see plaanis saada aasta teises pooles.

Lehtma poolsaarel valmib Tõrvanina õpperada, kuhu rajatakse ka linnuvaatlusplatvorm. Matkahuvilisele pakub toredaid looduselamusi mitmesuguste metsakooslustega nelja kilomeetri pikkune Kärda matkarada, kus soolapikestelt uhkab ninna sookailu lõhna, nõmmemetsa all peitub pehmet ja õrna karukolda. Need kaks rada asendavad endist Kärda-Tõrvanina matkarada.

Telkimisaladest soovime eraldi esile tuua Kaleste, mis täielikult uuendati möödunud aastal ja kus käiakse nüüd ka rohkem.

Kui liikuda Kalana poole, tasub sisse astuda Ristna külastuskeskuse. Endises metsavahikohas pakutakse uudistajatele näitusi, loodusprogramme, nutimänge, meisterdamist ja nuputamist. Näitusel „Mere kaubamaja“ jätkub alati, mida avastada. Suurel õuel võib end igati hästi tunda, piknikku pidada ja tegeleda välilõppega või lihtsalt mängida liivakastis.

Kui seada sammud Kassari poole, siis maailmist kadakatest ei saa tavapäraselt kuidagi mööda sõita. Jaluta Sääretirbil, jahuta ennast merevees ja pea üks mõnus piknik telkimisalal. Sääretirbi telkimisala saab uue näo järgmiseks hooajaks.

Juba tuttavad pruunid liiklusemärgid juhatavad paljude RMK objektide juurde, aga on ka veel väikesed puidust viidad, mida tähele panna.

Nii 2015. kui 2020. aasta külastajauuringu andmetel peavad saarele tulijad kõige olulisemaks jalutamist ja looduse vaatlemist. Vähenähtsaks pole niisama metsas olemine, matkamine, ujumine ja telkimine.

Loodame, et seda kõike jagub nii külalisele kui ka hiidlasele endale.

Loodusküllaseid elamusi!

Aili Küttim

RMK külastuskorraldusosakonna Lääne-Eesti piirkonna juhataja

Evelin Pähn

RMK teabejuht

Vaata
lisa RMK
veebilehelt
www.loodusegakoos.ee
mobiilirakendusest
RMK Loodusega
Koos

Uuring Eesti inimeste suvistest reisiplaanidest

Ka see suvi soosib siseturismi

Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse (EASI) turismiarenduskeskus uuris Eesti elanike sisereiside kavatsusi suvekuudel ja välisreiside kavatsusi selle aasta teisel poolel. Uuringu järgi võib praeguse seisuga eeldada, et nii Eestis reisivate inimeste arv kui ka nende reisikulutused on tänava suvel mullusega sarnased või veidi suuremad.

Kui mullu suvel käis Eestis vaba aja reisir 73% küsitlusele vastanutest, siis sel suvel teeb tõenäoliselt mõne sisereisi 80%.

„Viimaste kuude turismistatistikas on siseturismi osakaal tavapärastelt 40 protsendilt tõusnud rohkem kui 70 protsendile. Kuna Lätist ja Soomest tulevate turistide teel on veel üksjagu takistusi ja ebaselgust, võib prognoosida, et ka see suvi tuleb nagu mullunegi üpris siseturisti nägu,“ ütles EASI turismiarenduskeskuse direktor Liina Maria Lepik.

Lepiku sõnul on aasta jooksul tugevasti esile kerkinud vastutustundliku teenusepakkumise teema: „Kliente võidavad kindlasti need ettevõtted, kes on kogu kliendikogemuse ulatuses läbi mõelnud viirust vältivad lahendused ning turundavad neid märgisega „Siin on turvaline“.“

Uuringu järgi on sisereise altimad tegema needsamad inimesed, kes reisisid Eestis rohkem ka mullu suvel: nooremad vanuserühmad, suurema sissetulekuga inimesed ja eestlased. Kaks kolmandikku arvab, et kulutab Eestis reismisele tõenäoliselt sama palju kui mullu, 14% kulutab tõenäoliselt rohkem ja kümnendik vähem kui eelmisel suvel. Kümnendikul arvamus puudus.

Ööbimiskohana eelistab kolmandik reisikavatsusega inimestest tasuta ööbimist (tutavate juures, suvilas jms), kolmandik on valmis kasutama erinevaid ööbimiskohti. Viien-dik plaanib hotelli või spaahotelli, 6% puhkemaja, 3% külalistemaja või hostelit. 6% plaanib teha vaid ühepäevareise.

Kolmandik inimestest, kes tõenäoliselt ei tee sel suvel sisereise, tõi selle põhjuseks rahapuuduse. Viien-dik nimetas viiruseohtu, viien-dik kehva tervist ja samuti viien-dik välisreisi eelistamist. Vähem nimetati põhjusena ka ajapuudust, vajadust kellegi eest kodus hoolitseda ning seda, et Eestis reisisimine ei huvita. Sealjuures nimetas sisereise mitte plaanivate inimeste seas eestlastest välisreiside eelistamist kümnendik, muudest rahvustest aga ter-velt kolmandik.

Uurides välisreiside mõju sisereisidele, selgus, et pool vastanutest kavatseb küll tänava või-maluse korral välismaale reisida, kuid Eestis reismist mõjutab see väga vähe. Vaid 8% ütles, et kui võimalik, kavatsevad nad reisida välismaale ja seetõttu reisivad Eestis vähem kui eelmisel aastal samal ajal, st juunist detsembrini. 44% ütles, et kui võimalik, kavatsevad nad küll reisida välismaale, kuid see ei mõjuta Eestis reismist. Kolmandik ei reisi tavaliselt nagunii välismaale ja viien-dik ei osa-nud veel oma välisreiside plaanide kohta öelda.

Küsitlustöö tegi Norstat Eesti AS veebiküsitlusena 28. aprillist 4. maini 2021 ja seda rahastas Euroopa regio-naalarengu fond.

Allikas: EAS

Liitu tarbijamärgisega „Siin on turvaline“!

Hiiu maakonna vastutustundlikud atraksioonid, üritused, toitlustus- ja majutusettevõtted on oodatud kasutama tarbijamärgist „Siin on turvaline“. Märgisega anname teada, et järgime terviseameti juhiseid koroonaviiruse tõkestamisel ja teeme kõik, et kaitsta külalisi võimaliku nakkusohu eest. Märgise eesmärk on suurendada külastaja usaldust teenuste pakkujate vastu.

Märgisega liitunud ettevõtted kinnitavad, et:

- siseruumides viibides saavad teenindajad ja külastajad hoida distantsi;
- desinfitseerimisvahendid asuvad kõigile nähtavates kohades ning desojaamasid on rohkem, kui minimaalsed nõuded eeldavad;
- hoiavad oma personali terviseameti nõuete ja soovitus-tega kursis ning tagavad, et keegi nohu, köha ega muude haigustunnustega tööle ei tule;
- ei müü selgete joobetunnustega inimestele alkoholi ning joobes isikul palutavad koju minna;
- kälgivad klientuuri ning kui märgatakse haigustunnustega inimest, paluvad tal koju minna. Seejärel desinfitseerivad kõik pinnad, mida haigussümptomitega inimene on puudutanud;
- õhutavad pidevalt ruume: hoiavad võimaluse korral ak-naid lahti ja kui aknad lahti ei käi, õhutavad ruume, hoides välisruumid avatuna. Tuulutades jälgitakse nii välis- kui ka si-setemperatuuri.

Märgisega liitunud ettevõtete nimekirja leiab portaalist Hiiumaa.ee. Sealt saab ka infot märgisega liitumise kohta.

Üle-eestiline turismiinfoportaal – siseturistile www.puhkaeestis.ee ja välituristile www.visitestonia.com – kogub ühte andmebaasi kõik ettevõtted, kes on liitunud tarbijamärgisega „Siin on turvaline“, mis on teenuste valikul abiks igale reisijale.

Turismiinfo Hiiumaal – lisaks veebile ka inimeselt inimesele

Kas see meile meeldib või mitte, kuid tänapäeval on info saamine koondunud meie taskusse või käekotti ehk teisisõnu mobiiltelefoni. Jah, just nimelt telefoni. Isegi mitte arvutiekraanist ei ole enam viimasel ajal nii palju juttu kui just telefonist. Neil, kellel veel on toredad nappudega mobiilid, on sellest teadmisest vähe kasu. Kuid ka nemad tunnevad suure tõenäosusega kedagi, kes tunneb kedagi, kellel on nutitelefoni. Või tahvel. Ja loomulikult ka internet.

Samuti on üsna kindel see, et suur osa reisile teeb otsuse, kuhu minna ja mida teha, juba oma kodu-diivanil. See tekitab üha suurema vajaduse veebiinfo järele ning lisaks infole ka soovi erinevate nüüdisaeg-sete lahenduste järele, nt interaktiivsed kaardid, audiogiidid jms. Kuna infot on palju, on vajadus ka selle pakendamise järele – soovitakse kasutada juba valmis teenuste või tegevuste pakette, sest see on kõige lihtsam, kiirem ja mugavam viis infokülluses orienteeruda.

Kui kõik vajalik elanikke puudutav info on koondatud Hiiumaa valla lehele, siis saare külastajate jaoks koondame info ennekõike Hiiumaa.ee veebi. Kuigi mitte ainult – kuna teadaolevalt tulevad ligi pooled saare külastajatest siia kellelegi külla, tuleb ka meil endil ennast vajaliku, just külastajatele mõeldud infoga kur-sis hoida. Rääkimata sellest, et ka ise kohalikena naudiksime vaatamisväärsusi, söögikohtade maitseid ja saaksime osa suurepärase kultuuriüritustest.

Selleks, et Hiiumaa.ee lehel oleks tõepoolest kogu vajalik info koos, ootame lehele kõikide teenusepak-kujate andmeid ja sündmuste infot. Turismivaldkonnaga seotud teenused, nagu majutus, toitlustus, aktiivne puhkus ja seiklus, vaatamisväärsused ja ka seminariruumid, muuseumid ja galeriid, käsitöö- ja su-veniiripoed ning ööelu valdkonna objektid, palume lisada Visit Estonia andmebaasi, sest need teenused lii-destatakse Hiiumaa.ee lehele sealtkaudu. Teenuste andmebaas on Hiiumaa ettevõtjatele ja ühendustele tasuta. Teenuse lisamiseks tuleb täita kodulehel ankeet.

Vaatamata aga kogu meie arvutatistatud ja mobiilsele elule tundub tore, kui Hiiumaa eripära oleks see, et siin saab soovitusi ja nõu küsida päris inimeselt – olgu ta siis oma päritolult hiidlane või mitte. Olgu selleks kohalik majutusasutus või söögikoht, kauplus, muuseum, tuletorn või sadam. Et meil oleks selline teatud mõttes orgaaniline süsteem üle Hiiumaa. Kui veelgi laiemalt unistada, siis võiks igas külas olla keegi, kellelt vajaduse korral saaks küsida minna. Kuidagi toredasti võiksid need kohad ja inimesed olla ka ära märgi-tud, et neid üles leida. Aga alustuseks piisab, kui on 5–10 asutust/kohta, kelle puhul saame esile tõsta, et nende käest võib igasugust Hiiumaaga seotud infot küsida. Arenduskeskus aitab neid turismiinfot puudu-tava materjalimapi kokku panemisel ja selle uuendamisel. Samuti koolituste korraldamisega. Hea on tea-da ka seda, et on tööpäeviti avatud ka Hiiumaa turismiinfo telefon 504 5393. Sellele samuti ei vasta auto-maatvastaja või robot, nagu tänapäeval ehk juba arvata võiks, vaid ikka päris inimene.

Kristel Üksvärav
Hiiumaa turismiklastri juht

Ajalehe väljaandmist toetab Hiiumaa PATEE programm 2020–2023.

Fotod: Liis Soonik, Kristel Üksvärav, Ivo Panasjuk, SA Hiiumaa Muuseumid, SA Hiiumaa Sadamad

Pargiaasadest ja niitmisest

KRISTIINA HELLSTRÖM
KARIN BACHMANN
maastikuarhitektid

Veel 1990. aastate algul võis näha, kuidas Kärda haljasaladel siin-seal viakatiga heina niideti – nagu ilmselt ka mõisaajal ning 1930.–50. aastatel. Nüüd laiub kõikjal rohujuurteni äranuditud masinamuru. Loomulikult peab seal, kus inimesed liiguvad ja mängivad, olema tavapärase muru. Kuid mitte ainult!

2015. aastal koostatud Kärda Linnapargi ja Rannapargi hoolduskavas soovitati jätta osa pargialadest vaid üks kord niidetavaks, hoolduskava plaanidel on need alad ka näidatud. Nimelt seal, kus õitsevad kevadlilled – sinilill, võsaülane, kollane ülane, kanakoole, metstulikas, nurmenukk, mets-löösilm ehk meelespea, ojamõõlj. Aga praeguses murus on potentsiaali ka suviseks õitsenguks – seal on punast ristikut, raudrohtu, kibedat tulik, käbiheina, kellukaid, hapuob-

likat, kortslehte ja keskmist teelehte. Parkide ökoloogiline väärtus sõltub palju sellest, kui palju on seal vaid kord aastas niidetavaid pargiaasu. Aga mitte ainult putukad ei rõõmusta õite üle, vaid ka inimesed.

Miks siis laiutab me ümber ainult muru?

Heina niita on keerulisem, vaja teistsuguseid masinaid ning teinekord ka hein kokku riisuda ja kuhugi panna. Kõik need raskused oleks aga ületatavad, kui linnaametnikelt ja linnaelanikelt tuleks selge sõnum: jah, me tahame, et pargiaasad suvel õitseksid ja me pargid oleksid elurikkad.

Allpool kirjeldatud Tartu kogemus näitab, et Hiiumaal pole veel vaja aasu rajada, piisab muudatustest hoolduses.

Tartu praktika

Tartu on Euroopa kultuuripealinn aastal 2024 ja üks selle raames arendatavaid projekte on „Kureeritud elurikkus“, mille eestvedajad on maastikuarhitektid Merle Karro-Kalberg, Anna-Liisa Unt ja Karin Bachmann. Eesmärk on kesklinna parkides suurendada elurikkust,

kuid ka pakkuda inimestele rohkem tegevusvõimalusi kooskõlas teiste liikidega.

Projekti alustati eelmisel aastal. Ühe meetodina kahes kesklinna pargis osa alasid ei niideta. Arvestati kohtadega, kus soovitakse pida piknikke või muul moel murul liikuda, ning mitteniidetavad kohad valiti niisugused, kui sellist tegevust polnud. Soovi korral saab ka kõrge heina sisse minna, seda võimalust kasutati päris usinalt.

Teise viisina kasutati siiratatavat aasakooslust – aasamatti. See on ette kasvatatud ja kooslus on seal saanud areneda juba kaks-kolm suve. Efekt on kohene ja jääb ära ooteaeg, mil kooslus alles areneb ja õisi on vähe. Aasamatti kasutati suvise autovabaduse puisteel ning siirati hiljem parki.

Kolmandaks rajati sügisel linnaniit. Selleks kooriti olemasolev murukamar ning külvati Eesti loodusest korjatud seemnekooslus. Enne istutati koos linlastega nende toodud lillesibulaid. Tänavu kevadel puhkesid sibullilled õide ning nüüd jääb veel oodata, kuidas külv õnnestus.

Lisaks alustati sel kevadel ka

linnasalu arendamist. Vabaduse puistikus on kõrged puud ja liitunud võrad, puudealune on hämar ja sobib salumetsa liikidele. Mai alguses istutati parki – jälle linlaste kaasabil – ülaseid, sinililli, kõrget maasikat, sarapuid, magedat sõstart, kuutoverohtu, sõnajalgu ja pihlakaid. Enamik taimi hangiti omaniku nõusolekul lageraialangilt, palju taimi töid ka linlased. Parki täiendatakse uute taimedega terve suve jooksul.

Kogu projekti vältel loendatakse Tartu ülikooli ja maaülikooli teadlaste abil parkides nii taimi, putukaid kui ka inimesi, et projekti lõpul aastal 2024 saada ülevaade elurikkuse kasvust.

Väga suur osa „Kureeritud elurikkuse“ projektist rajaneb suhtlusel: tuleb selgitada, miks midagi tehakse, millal võib tulemust oodata, kuidas tehakse jne. Nii linnaniidu kui ka linnasalu kui niitmata kohtade juures on väljas selgitavad sildid. Üsna regulaarselt kirjutatakse lehtedes, räägitakse raadios; suvel tehiti linnas nii elurikkuse tuure kui ka sildistati koos loodusemaja lastega tavalisi liike, et inimesed neid jälle tundma õpiks.

Enampakkumisel rehielamuga kinnistu

Pühalepa osavald müüb elektroonsel enampakkumisel rehielamuga maasihtotstarbega Päheli kinnistu Sakla külas. Ehitisregistri kood 115013957, esmase kasutuselevõtu aasta 1900, ehitisalune pind 199 m².

Enampakkumine viiakse läbi www.osta.ee keskkonnas ajavahemikul 20. maist 17. juunil kella 12ni.

Kinnistul asub vana rehielamu ja kaks kuuri. Rehielamul on 2013. aastal taastatud rookatus. Olemas elektriliitumine 3 x 20 A. Vesi ja kanalisatsioon puuduvad. Kinnistu asub Kärda üheksa kilomeetri kaugusel. Kinnistust 350 meetri kaugusel Palade lasteaed, Palade põhikool 1,3 kilomeetri kaugusel, lähim kauplus 1,2 kilomeetri kaugusel.

Lisainfo ja kinnistuga tutvumine: Argo Valgma tel 5911 6641 või argo.valgma@hiiumaa.ee.

Tööpakkumine: psühholoog Hiiumaa koolidesse

Hiiumaa vallavalitsus kuulutas välja avaliku konkursi psühholoogi ametikoha täitmiseks.

Hiiumaa vallavalitsuse psühholoogi peamine ülesanne on Hiiumaa haridusasutustes psühholoogiteenuse osutamine. See tähendab, et psühholoog kuulub küll vallavalitsuse struktuuri, aga töö on Hiiumaa koolides ja lasteaedades.

Ootused kandidaadile:

- vastavus kvalifikatsiooninõuetele;
- soovitatavalt teadmised ja kogemused haridusvaldkonnas;
- oskus töötada iseseisvalt ja meeskonnas;
- kasuks tuleb mootorsõiduki juhtimisõiguse olemine.

Pakume:

- 56 päeva põhipuhkust;
- paindlikku töökorraldust;
- mitmekesist ja vaheldusrikast tööd;
- arenguvõimalust ja erialaseid koolitusi.

Avalduse esitamise tähtaeg on 31. mai 2021. Dokumendid palun edastada digitaalselt allkirjastatuna Hiiumaa vallavalitsusele meiliaadressil valitsus@hiiumaa.ee.

Lisainfo: Karin Kokla, karin.kokla@hiiumaa.ee, 463 6070.

Pink Sõrul traagiliselt uppunud laste mälestuseks

Emmaste osavald avas Sõrul pingi 5. mail 1929 traagiliselt uppunud nelja lapse mälestuseks.

Milvi Vanatoa meenutas pingi avamisel, et tema on kasvanud koos uppunud laste looga, sest sellest räägiti kogu aeg. „5. mail 1929 oli ilus soe ilm, viis noort otsustasid, et lähevad sajaja merele. Umbes 300 meet-

rit kaldast läks nende paat ümber, viiest merele läinud noorest uppus neli,“ rääkis Vanatoa. Tema sõnul ei puudutanud Sõru otsa inimesi sõda ka nii valusalt kui nelja noore upumine.

Õnnetuses uppusid Elvi ja Oskar Kivi ning Erna ja Arnold Õispuu. Ainsana pääses eluga Jegard Kömmus, kellest sai hil-

jem meremees, kirjanik ja hingedelt vetelpäästja. Kömmus koos Bernhard Kaljo, Anton Põiteli ja Harry Õispuuga päästis 1941. aastal Sõru rannikul uppu-missurmast terve Soome laeva Gullkrona meeskonna.

Mälestuspingi puu annetas Emmaste osavallale Kaido Sarapuu abikaasaga. Pingi kujundas ja valmistas Joosep Niit.

Emmasteotsa rahvas pingi avamisel. Foto: Kärölyn Kivistik

Hausma ujumissild on taas vees ja kasutusvalmis. Mõnusat kasutamist! Foto: Kärölyn Kivistik

Aitäh asbestiinfo eest!

KADRI ALJAS
vallavalitsuse
jäätespetsialist

Aasta alguses uuris keskkonnaministeerium Eestis veel kasutuses olevat asbesti sisaldavate toodete kogust, et saada ülevaadet hetkeolukorrast ja paremini plaanida järgmiste perioodide toetusi nende kogumiseks.

Hiiumaa vallavalitsus küsis infot vallakodanikelt ja tänab kõiki, kes on oma eterniidi ja muude asbesti sisaldavate jäätmete ko-

ETERNIIT JÄÄTMEJAAMA!

✿ Eterniiti saab aasta läbi viia ka jäätmejaama, kus selle vastuvõtu hind on 120 eurot/t koos käibemaksuga. Hinnanguliselt kaalub 1 m² eterniiti 15 kg. Enim kasutusel olevatest eterniitplaatidest väikseim mõõtudega 1,2 x 0,7 meetrit kaalub ligi 9 kg ning suurim mõõtudega 1,75 x 1,13 meetrit kaalub 23,8 kg. See tähendab, et väiksema plaadi äraandmise hind on umbes euro ja 10 senti ning suuremal 2.90.

gused teada andnud. Praeguseks on kirja pandud 172 tonni asbestijäätmeid.

Vallavalitsusel on plaanis eterniidi kokkukogumiseks taotleda toetust keskkonnainvesteeringute keskuse rahastatavast ringmajanduse programmist, mis sel aastal avaneb aasta teises pooles.

Teavitame valla infokanalites niipea, kui on teda täpne info kogumisringi kohta. Kui on rohkem infot kokku kogutava eterniidi koguse ja toetuse kohta, siis teeme uue registreerimise, mille alusel hakkab kogumisringil toimuma eterniidi vastuvõtt.

Jalgratta ja kergliikuriga ohutust liiklemisest

KUIDO KOGERMANN
Kärdla politseijaoskonna
piirkonnapolitseinik

Soojad ilmad toovad tänavatele üha rohkem jalgrattaid ja kergliikureid. Panime kokku väikese meelepea, mis selgitab, millist hooldust vajab jalgratas või kergliikur enne kasutamist ning kuidas nende sõiduvahenditega ohutult liigelda.

Jalgratas on vähemalt kahe rattaline sõiduk, mis liigub sellega sõitva inimese lihasjõul pedaalide või käsi-väntade-hoobade abil, ning eelnimetatud tingimustele vastav sõiduk, mis on varustatud kuni 0,25-kilovattise püsiniivõimsusega elektrimootoriga, mille väljundvõimsus väheneb sõiduki kiiruse kasvades ning mille toide lakkab, kui sõitja lõpetab väntamise või enne, kui sõiduki kiirus saavutab 25 kilomeetrit tunnis.

Jalgratast tohib sõiduteel iseseisvalt juhtida vähemalt kümneaastane laps, kes on omandanud jalgratturi kvalifikatsiooni. 10–15aastasel lapsel peab sõiduteel sõitmiseks olema õigus jalgratast juhtida, juhtimisõigust tõendav dokument on jalgrattajuhiluba. Juhtimisõigust on võimalik tõendada ka liiklusregistri andmete alusel. Seadusliku esindaja või viimase nõusolekul muu täiskasvanu vahetu järelevalve all võib sõiduteel jalgratast juhtida vähemalt kaheksa-aastane laps. Need nõuded ei laiene õuealal liiklevale jalgratturile.

Alla 16aastane sõitja peab kandma kinnirihmatud jalgratturikiivrit. Jalgrattaga tohib sõita jalgrattarajal, jalgrattateel, jalgratta- ja jalgteel, sõiduteel selle parema ääre lähedal ja teepeenral. Jalgrattal peab olema töökorras pidur ja signaalkell, ees valge ja taga punane ning vähemalt ühe ratta mõlemal küljel kollane või valge helkur.

Kergliikur on ühe inimese vedamiseks ettenähtud istekohata elektri jõul liikuv sõiduk, välja arvatud jalgratas. Kergliikuriks loetakse elektrilist tõukeratast, rula, tasakaaluliikurit ja ühe

inimese vedamiseks ettenähtud istekohata elektri jõul liikuvat sõidukit, mille valmistajakiirus ei ole suurem kui 25 kilomeetrit tunnis või mis ainult mootori jõul ei saa liikuda kiiremini kui 25 kilomeetrit tunnis.

Kergliikuri valmistajakiirus ei tohi olla suurem kui 25 kilomeetrit tunnis ja kergliikuri, välja arvatud tasakaaluliikuri mootori suurim võimsus ei tohi ületada ühte kilovatti. Kergliikuriga tohib sõita jalgrattarajal ning jalgratta-, jalg- ja kõnniteel. Kergliikuril peab olema töökorras pidur või pidurdamist võimaldav süsteem, signaalkell ning ees valge ja taga punane ning külgedel kollane, punane või valge helkur või tuli. Tasakaaluliikur peab olema varustatud iseeneslikku liikumist takistava seadmega.

Kahe rattalise jalgratta ja kergliikuri suurim lubatud laius on 0,8 meetrit ning kolme ja enama rattaga jalgratta ja kergliikuri suurim lubatud laius on 1,25 meetrit. Jalgrattaga võib vedada üheteeljelist kuni 50 kilogrammise täismassiga jalgratta-haagist. Asulas tohib jalgratast ja kergliikurit peatada ja parkida ka kõnniteel, jalakäijale tuleb sealjuures jätta kõnniteel vabaks vähemalt 1,5 meetri laiune käiguriba.

Jalgrattur ja kergliikuri-juht ei tohi lasta vedada enda juhitavat sõidukit. Keelatud on vedada esemeid, mis takistavad juhtimist või tekitavad ohtu teistele liiklejatele, ning järelehaagist, mis ei ole valmistatud vedamiseks jalgratta või kergliikuriga. Samuti ei ole lubatud sõidutada sõitjat, kui sõiduk ei ole sõitjate vedamiseks ette nähtud või kui sõitja ei istu talle ettenähtud istmel või ei kannu kiivrit. Nii jalgrattur kui ka juhtrauaga kergliikuri juht peavad sõites hoidma juhtraust kinni vähemalt ühe käega.

Alla 16aastane jalgrattur või kergliikuri juht peab kandma rihmaga kinnitatud kiivrit. Politsei soovib kiivrit kanda kõigil, ka täiskasvanutel, sest õnnetuse korral võib kiiver pääs-

ta rasketest vigastustest. Juhul kui kergliikurile ei ole selle ehituslikke iseärasusi arvestades võimalik paigaldada nõutud helkureid, peab kergliikuri juht pimedal ajal või halva nähtavuse korral oma sõiduvahendi varustama eraldi tuledega – ette valge ja taga punane tuli. Tuledega sõidukil on keelatud pimedas sõiduteel liikuda.

Jalakäijast möödudes peavad jalgrattur ja kergliikuri juht sõidukiirust aeglustama. Jalakäijast on ohutu mööduda kiirusega, mis ei erine kuigi palju jalakäija kõndimistempost.

Juht on kohustatud kergliikuri või jalgrattaga teel sõitma nii, et kõik rattad toetuksid pidevalt teepinnale.

Sõidutee ületamine ja teeandmise kohustus

Liiklusseaduse kohaselt on jalgratturil lubatud sõiduteed ületada ülekäigurajal sõites. Enne tee ületamist tuleb kindlasti veenduda ohutuses – jalgratturil või kergliikuri juhil ei ole sõidukijuhi ees eesõigust, välja arvatud juhul, kui sõiduteed ületatakse ülekäigurajal või ülekäigukohal, millele autojuht pöörab. Lisaks autodele tuleb jalgratturitel ja kergliikuritel juhtide ülekäigurajal sõiduteed ületades arvestada ka sõiduteed ületavate jalakäijatega.

Hiiumaa on elamiseks turvaline keskkond, kus väga paljud ei lukusta majadel ega autodel uksti, jalgrattad on õues nähtaval ja poodi minnes jäetakse ratas poe ette järelevalveta. Paraku on nii jalgratas kui ka kergliikur varastele kerge saak, sest neid on lihtne transportida ning hiljem maha müüa. Selleks, et varastel oleks võõrast vara raskem omastada, saab iga inimene ise palju ära teha. Kirjutage üles oma jalgratta või kergliikuri seerianumbrid, tehke oma esemetest fotod, märkige üles eritunnused ning märgistage esemed nii, et neid oleks hiljem lihtsam otsida ja tuvastada.

Turvalist liiklemist ja hoidke oma vara!

Ohtlikke jäätmeid saab üle anda ka osavallakeskustes

Koostöös Hiiumaa vallaga kogub OÜ Hiiu Autotrans kodumajapidamistes tekkinud ohtlikke jäätmeid ja elektroonikajäätmeid. Selleks on paigutatud osavallakeskustesse ohtlike jäätmete kogumise konteinerid, kuhu on vallakodanikel võimalik tasuta ära anda kodumajapidamises tekkinud ohtlikke jäätmeid. Jäätmete üle andmisel pannakse kirja tooja nimi, jäätmete nimetus ja kogus.

Kogumispunktid asuvad:

- Kärdlas Sõnajala 11H ja 11I, vastuvõtt E–R kl 8.30–17, L–P eelneval kokkuleppel telefonil 520 3795;
- Käinas Mäe plats 2, võti ja registreerimine Ole-rexi tanklas;
- Suuremõisa jäätmepunktis, jäätmete üleandmine kokkuleppel tel 5382 0805;
- Kõrgessaare Tööstuse tee 10a, töötaja kohapeal teispäeviti kl 12–13, jäätmete üleandmine kokkuleppel tel 502 6190, 533 2463;
- Emmastes Ollimal, jäätmete üleandmine kokkuleppel tel 503 7656;
- Ristivälja külas Hiiumaa jäätmejaamas, vastuvõtt jäätmejaama lahtiolekuaegadel, tel 5347 1741.

Kogumispunktides saab ära anda:

- vanu värve, lakke, lahusteid ja liimi;
- ravimeid, süstlaid;
- akusid ja patareisid;
- õlijäätmeid, määrdeaineid, mootoriõli;
- absorbente, õlifiltreid, filtermaterjali, saastunud kaltsi, kaitseriietust jms;
- aiandusmürke, väetisejääke;
- leelisi, happed ja muid olmekemikaale;
- elavhõbedat sisaldavaid jäätmeid, sealhulgas päevavalguslambid;

- ohtlikke aineid sisaldavaid või nendega saastunud pakendeid, sh tulekustutid;
- pestitsiide;
- fotokemikaale;
- elektri- ja elektroonikajäätmeid.

Elektroonikajäätmed, mida saab ära anda kõigis ohtlike jäätmete kogumispunktides:

- suured kodumasinad: külmikud, pesumasinad, elektripliidid, mikrolaineahjud, elektriradiaatorid, kliimaseadmed, ventilaatorid jms;
- väikesed kodumasinad: tolmuimejad, õmb-lusmasinad, röstid, kellad, kaalud, kohvima-sinad jms;
- kodused elektroonikaseadmed: lauaarvutid, sü-learvutid, telefonid, mobiiltelefonid, printerid, raadiod, televiisorid, videokaamerad jms;
- luminofoorlampide valgustid ja sirged luminofoorlambid, kompaktlambid;
- elektritööriistad, väljaarvatud tööstuslikud;
- elektrilised mänguasjad;
- seire ja valveseadmed: suitsuandurid, küttere-gulaatorid, termostaadid jms.

Elektri- ja elektroonikajäätmeid saab E–R kl 9–17 ära anda ka ASI Eesti Keskkonnateenus kogumispunktis Kärdlas Väike-Sadama 1 – sinna punkti ei saa viia ohtlikke jäätmeid.

HOIAME ÜHESKOOS HIIUMAA PUHTANA! LET'S KEEP HIIUMAA CLEAN TOGETHER!

Hiiumaal on loodud head võimalused jäätmete liigiti kogumiseks nii püsielanikele kui ka saare külastajale. Igas Hiiumaa piirkonnas asub jäätmepunkt, kuhu saab tasuta viia:

- pakendeid – puhtad plast-, metall- ja paberpakendid, eraldi konteineritesse ka papp- ja paberpakendeid ning klaaspakendeid,
- vanapaberit,
- kasutuskõlbatut tekstiili,
- eelmakstud kotiga olmejäätmeid, mis jäävad liigiti sorteerimisest üle ja ei sobi kuhugi mujale visata.

Hiiumaa has created excellent opportunities for separate collection of waste for both residents and visitors of the island. There is a waste point in every region of Hiiumaa, where you can toss away your waste for free:

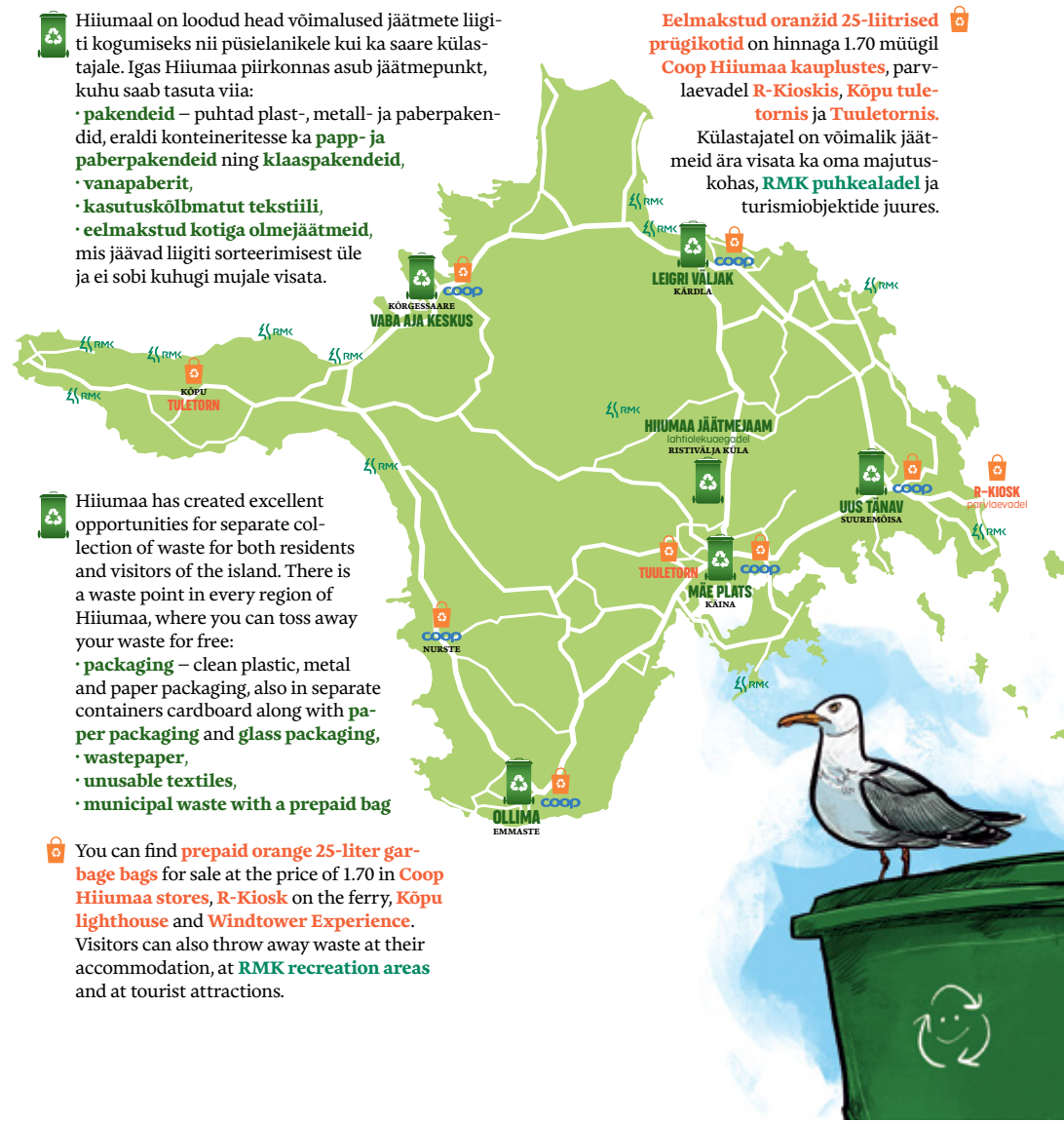
- packaging – clean plastic, metal and paper packaging, also in separate containers cardboard along with paper packaging and glass packaging,
- wastepaper,
- unusable textiles,
- municipal waste with a prepaid bag

You can find prepaid orange 25-liter garbage bags for sale at the price of 1.70 in Coop Hiiumaa stores, R-Kiosk on the ferry, Kõpu Lighthouse and Windtower Experience. Visitors can also throw away waste at their accommodation, at RMK recreation areas and at tourist attractions.

Eelmakstud oranžid 25-liitrised prügikotid on hinnaga 1.70 müügil Coop Hiiumaa kauplustes, parv-laevadel R-Kioskis, Kõpu tuletornis ja Tuuletornis.

Külastajatel on võimalik jäätmeid ära visata ka oma majutuskohas, RMK puhkealadel ja turismiobjektide juures.

Uue Peedu sotsiaaltuusikutega noortelaager

Sel suvel korraldab Hiiumaa vald 7–15aastaste laste osalemise 26. juunist 1. juulini Uue-Peedu noortelaagris. Laagri sotsiaaltuusikud on mõeldud vähekindlustatud peredele. Hiiumaalt on oodatud 24 last. Laagrisse ja tagasi Hiiumaale toob lapsed täiskasvanud saatjaga buss. Laagris on lapsed kohapealsete juhendajatega. Lisainfo saamiseks ja laagris osalemiseks palume pöörduda sotsiaaltööspetsialist Kairi Priiti poole tel 5886 6308, kairi.priit@hiiumaa.ee või lastekaitse spetsialist Mari-Liis Leivalti poole tel 5308 1343, mari-liis.leivalt@hiiumaa.ee. Palume registreerida hiljemalt 8. juuniks.

Kohalikud valimised

Kohaliku omavalitsuse volikogu valimised toimuvad 17. oktoobril 2021. aastal. Valimisnädal algab esmaspäeval, 11. oktoobril, sel ajal saab kuuel päeval eelhääletada, ning lõpeb pühapäeval, valimis-päeval. Eelhääletamise ajal on võimalik anda hääli ka elektroonselt.

Kohalikel valimistel ei ole valija enam seotud oma kodule lähima hääletusruumiga. Terve Hiiumaa on seekord üks valimisringkond. See tähendab, et hiidlased saavad hääletamas käia ükskõik millises Hiiumaal asuvas hääletusruumis. Valimisnädalal mandril viibiv hiidlane saab esmaspäevast neljapäevani hääletada kõikides hääletamisruumides üle Eesti.

Valimiste korraldus muutub senisest enam paberivabaks. Sellest aastast on Eestis kasutusel valijate elektrooniline nimekirj. See tähendab, et valimisjaoskonna töötaja kontrollib valija hääleõigust arvutis nimekirjast. Valija saab hääletussedeli kätte paberile antud allkirja vastu. Selleks on jaoskondades eraldi allkirjalehed.

TEATED

Sotsiaaltoetuste taotlemine

- 17. mail kl 10–12 sotsiaaltoetuste taotluste vastuvõtmine Suuremõisa raamatukogus. Info: Urme Soonvald, tel 463 6844, 521 0997.
- 17. mail kl 11–12 sotsiaaltoetuste taotluste vastuvõtmine Viskoosas. Info: Pille Näksi, tel 5855 3736.

Transporditeenus

- Kärdla piirkonnas invabussi tellimine kohalikeks sõitudeks ja mandrisõidud rehabilitatsiooni- või meditsiinasutusse eakatele ja puudega inimestele. Info: Pille Alevi, pille.alevi@hiiumaa.ee, tel. 505 5746 või 463 6094.

Saun mängude majas

- Kärdlas mängude maja saun aadressil Nuutri 21: 5. ja 19. juunil kl 15–17 meestele, kell 17–19 naistele. Pilet 2,30.

Orienteerumiseljapäevakud

EDA TÄRK
HOK

Orienteerumiseljapäevakute rajad kutsuvad kuni 23. septembrini aktiivseid tervisesportlasi Hiiumaa maastikule orienteeruma.

Osavõtjad saavad valida sobiva pikkuse ja raskusastmega raja ning võivad läbida selle joostes või kõndides. Rajad: pikk rada 5–6 km, keskmine 3–4 km, lühike 1–2 km ja valik-orienteerumine.

Igal neljapäeval kell 19 loositakse laste vahel välja kolm šokolaadi. Kõiki, kes osalevad kõigil kahekümnel päeval, premeerib AS Sportland Eesti jooksujalanõudega. 23. septembril toimub Kommijooks, kus iga läbitud kontrollpunkti eest saab ühe loosi.

Hiiumaa orienteerumispäevakuid toetavad AS Sportland Eesti, AS Jalajalg, AS Jetoil, Hiiumaa vallavalitsus, Coop Hiiumaa, Hiiumaa Spordiliit, RMK, Eesti Orienteerumislüü.

Väike Salme ema Meeliga orienteerumas. Foto: erakogu

NELJAPÄEVAKUTE KALENDER

3. juuni	Käina	spordihoone
10. juuni	Puski	Kõpu tee
17. juuni	Tarest	Kõrgessaare mnt 1 km
1. juuli	Lõimastu	paraadplats
8. juuli	Leemeti	Vanajõe org
15. juuli	Kaibaldi	Kanapeeksi tee
22. juuli	Kõpu	Mägiä RMK lõkkekoht
29. juuli	Tarest	Tiigi tn lõpp
5. august	Hüti	Hüti-Käina tee
12. august	Meelste	Tahkuna tee
19. august	Lehtma	sadam
26. august	Kapasto	Silde tee
2. september	Viskoosa	vana kordon
9. september	Lauka	kool
R, 17. september	Malvaste	Randmäe puhketalu
23. september	Kärdla	laululava

Start on avatud kl 17–19, finiš suletakse kl 20. Info ja tulemused www.hok.ee.

Kui valmis on Hiiumaa elektrikatkkestusteks?

HANNES AASMA
Lääne-Hiiumaa
päästepiirkonna juht

Oleme harjunud, et elekter katkeb tavaliselt siis, kui puud kukuvad tormi tõttu elektriliinidele. Paraku ei ole see sugugi ainus põhjus. Äsja Jõgeval juhtunud elektrikatkkestuses polnud süüdi ilm, vaid tehniline rike, mistõttu süttis põlema alajaam. Ühe hetkega jäi elektrita 4000 klienti. Harilikult taastatakse vool ju vaid paari tunniga või kaugemates kohtades mõne päeva jooksul. Aga mis saab siis, kui telefoni jõudev sõnum ütleb, et „Vabandame, suudame elektritühenduse taastada eeldatavalt 72 tunni jooksul“?

Ootamatult võivad meid tabada lisaks elektrikatkkestusele muudki hädad, näiteks haigused, sidekatkestused, vee- ja kanalisatsioonikatkestused. Või on kogu meie rahatagavara pangakontol ja ühel heal päeval ei tööta kaardi-

maksed mitu päeva, mille eest me siis ostame? Tormid, üleujutused, vihasajud, lumetajad, külm, kuum – need ei ole Eesti kliimas midagi ebatavalist, kuigi mõni aasta jääb endalegi mulje, et me elame hoopis teistsuguses kliimas, kui lapsepõlves. Kui valmis me oleme selleks oma kodus või töökohas, poodides ja bensiinijaamades, et sellised olukorrad võimalikult valutult üle elada? Kas me tegelikult üldse teame, mida see meile kaasa toob, ning kas me saame selle olukorraga inimestena ja kohaliku omavalitsusena hakkama?

Iga osapool vaatab selliseid olukordi erinevalt. Elanik vaatab arusaadavalt riigi ja kohaliku omavalitsuse poole ja ootab, et katkestus kiiresti likvideeritaks ning normaalne elu taastuks. Kohalik omavalitsus vaatab energiaettevõtte poole ja soovib rikke kiiret likvideerimist. Olen tähele pannud, et kriisilukorras soovi-

me, et kõik toimiks nagu tavaliselt. Kui mina tahan püüa või arstirohtu, siis pean seda saama. Kui ma soovin WCd kortermajas kasutada, pean seda saama. Kriisilukorras tuleb aga need iga-päevased mugavused unustada. Kriisideks peavad valmis olema nii riik, omavalitsus kui ka kodanikud ise.

Selleks, et valutumatult seesuguseid kriise üle elada, peab läbi mõtlema, kuidas ootamatusteks valmis olla. Kuidas tagada elutähtsate teenuste tagamine Hiiumaa haiglas, kuidas saada elanikele vee võimaldada Kärdla Vesi, mis juhtub mobiilsidega või kuidas saada elektrikatkkestuse korral kätte kütust? Loomulikult ei ole tõenäoline, et me kõik tanklad generaatoritega varustaksime, kuid saare üks tankla võiks olla võimeline kütuse tarnimist jätkata ka voolu katkemise korral. Sellesse saab panustada nii eraettevõtja kui ka kohalik omavalitsus.

AUTISMIKOOLI HIIMUMAA KESKUS

- Autismikooli Hiiumaa keskuse koolitused
14. juunil 2021 koolitus „Erinevad toetavad meetodid autistliku lapse toetamiseks”. Koolitusel on fookuses praktilised nõuanded ja näpunäited, kuidas toetada autistlikku last igapäevaelus. Koolitab Ivica Mägi, koolituse pikkus on kuus akadeemilist tundi. Koolitusele kehtib mai lõpuni soodushind 35 eurot, tavahind hind 85 eurot. Koolitusele saab registreeruda Ivica Mägi Autismikooli kodulehel Hiiumaa info all oleva lingi kaudu.
- Nõustamised Hiiumaal
15. juunil 2021
Nõustamisaja broneerimiseks kirjuta meiliaadressil hiiumaa@autismikool.ee.
Nõustamisajaks plaanime ühe tunni, paarinõustamise puhul kaks tundi. Esimene nõustamine on alati ilma lapseta, kordusnõustamiste puhul kokkuleppel nõustajaga.
Nõustamise hind on 55 eurot/h.

Autismikool jõudis Hiiumaale

Autismikool on Hiiumaa koolide, lasteaedade, keskuste ja omavalitsustega teinud koostööd juba umbes 10 aastat. Korraldatud on lühema ja pikema koolitusi, seminare, juhtumitüüpe, nõustamisi, super-visioone.

Aja jooksul kasvas koostöö nii tugevaks, et hakkas tekkima mõte avada Hiiumaal päris oma väike autismikooli pesa. Unistustel on kombeks teoks saada ja nii see aeg küpseski – maikuuas avas Ivica Mägi autismikooli Hiiumaa keskuse. Tegevus on võrdväärne Tallinna keskuse tööga, seal tehakse koolitusi, seminare ja nõustamisi. Unistus saab teoks koostöös Pühalepa vaba aja keskusega, mille ruumides Suuremõisa aadressil Lossi tee 1 asumeegi tegutsema.

Hiiumaa keskust hakkab juhima kohalik asjalik naine Siret Sultsing-Lukk: „Pea ennast optimistlikuks inimeseks, kes „ei saa” asemel üritab leida lahendust „kuidas saab”. Mul on

Siret Sultsing

hea meel, et seda hoiakut jagab ka autismikool. Nemad on mulle juba aastaid inspiratsiooniks olnud, kuna meie peres kasvab autismi joontega laps. Elu on täis väljakutseid ja need tuleb vastu võtta! Hea meeleaga kasutan võimalust, et saan edaspidi oma nõu ja jõuga aidata ning olla toeks teistele eriliste lastega peredele.”

seda hoonet on võimalik kasutada evakuaatsioonipunktina või muude elutähtsate teenuste üleväl hoidmiseks. Selleks tuleb juba hoone planeerimisel sellega arvestada. Kas näiteks hiljuti valminud Kõrgessaare tanklast on võimalik kütust saada, kui voolu pole? Kas Kärdla spordihoone ehitamisel on arvestatud võimalusega, et tegemist võiks olla evakuaatsioonipunktiga? Kas vallala- või osavallamaja on kriisi ajal võimalik töös hoida selleks, et inimesed saaksid info või kohaliku omavalitsuse staap saaks töötada?

Kindlasti on mõtteid ja lahendusi, kuidas niisuguses olukorras hakkama saada, aga see info ei saa olla vaid inimeste enda mõtetes, vaid peaks olema kirja pandud ja läbi mängitud kriisiplaanides. Hiiumaal on oluline meele pidada, et kriisideks peame me eelkõige ise valmis olema – nii inimesed ise, omavalitsus kui ka eraettevõtted.

SÜNDMUSED

- **L, 29. mail**
kl 9–19 Tuulekala festivali trolinguvõistlus Orjaku sadamas
kl 11.30–13.30 Tuulekala festivali laste õngitsemisvõistlus, tasuta
kl 18–21 Kevadõhtu sumin: Kristin Kalnapenk ja Henry Pajuri, Dagen Hausi hoovis
- **T, 1. juunil** lastekaitsepäeva tähistamine Kõrgessaare vaba aja keskus
- **N, 3. juunil kl 17–19** Hiiumaa orienteerumiseljapäevak Käinas
kl 18–19 Peter Spissky, Maria Valdmaa ja Tallinna kammerorkester, Käina huvi- ja kultuurikeskuses
- **R, 4. juunil kl 17.30–19** Käina huvikooli muusikaosakonna õpilaste kevadkontsert, tasuta
- **E, 7. juunil kl 18–19** klaverikontsert – Age Juurikas Käina huvi- ja kultuurikeskuses, tasuta
- **K, 9. juunil kl 18–19** Käina huvikooli lõpuaktus
- **N, 10. juunil kl 17–19** Hiiumaa orienteerumiseljapäevak Puskis
- **L, 12. juunil kl 14–16.30** teemapäev „Suur Töll, Leiger ja teised vägilased mütoloogilises minevikus ja meie päevil” Hiiumaa muuseumi Pikas majas, tasuta
- **N, 17. juunil kl 17–19** Hiiumaa orienteerumiseljapäevak Tarestes
- **18.–20. juunil** noorte suvelaager, tasuta. Info: merje.reismaa@kaitseliit.ee, tel 5912 7506
- **18.–20. juunil** Kärkla Race – purjetamise Eesti karikasarja kolmas etapp
- **L, 19. juunil kl 11–13** tasakaaluliini treening Kärldas, ekstreemspordisuve sari Kärkla põhikooli esisel *slackline*’i rajal
- **L, 19. juunil kl 16–18** tasakaaluliini treening Emmastes, ekstreemspordisuvi Emmaste põhikooli *slackline*’i rajal
- **P, 20. juunil** „Kolm meest, naine ja gondad” – Märt Avandi, Lauri Liiv, Johan Randvere ja Nele-Liis Vaiksoo Käinas Padarimäel
- **P, 20. juunil kl 11–13** tasakaaluliini treening Paladel, ekstreemspordisuvi Palade koolimaja *slackline*’i rajal
- **T, 22. juunil kl 16** Kõrgessaare jaanijooks Kõrgessaare vaba aja keskuse juures
- **K, 23. juunil kl 12** jaaniturniir korvpallis Kõrgessaare aleviku välisväljakul
- **N, 24. juuni kl 12–15** etteandevõistlus orienteerumises Tõnupsis, Kõpu
- **L, 26. juunil kl 15–16.10** Eesti Noorsooteatri etendus „Röövel Hotzenplotz” Kärkla laululaval

Detailplaneeringud

○ Hiiumaa vallavalitsuse 28. aprilli 2021 korraldusega nr 227 otsustati al-
gatada Pühalepa küla Pühalepa kõrtsi
(63902:001:0065, 4844 m², kaitsealune
maa) kinnistu detailplaneering, mil-
le eesmärk on Pühalepa Kõrtsi katast-
riüksusel asuvate kõrtsi varemete re-
konstrueerimiseks ning varemetesse
elamu rajamiseks ehitustingimuste ja
ehitusõiguse määramine.

Algamisel teadaoleva info põh-
jal vajadus teha lisauuringuid puu-
dub. Detailplaneeringu koostamise
eesmärk on kooskõlas Pühalepa val-
la keskosa üldplaneeringuga.

○ Hiiumaa vallavalitsuse 28. april-
li 2021 korraldusega nr 228 otsus-
tati alkatada Soonlepa küla Pihla
(63902:001:0252, 6,74 ha, maatulun-
dusmaa) kinnistu detailplaneering,
mille eesmärk on Pihla kinnistu ja-
gada kuni kuueks elamukrundiks,
määrata kruntidele ehitusõigus ja
ehitustingimused elamu ja abihoo-
ne rajamiseks.

Algamisel teadaoleva info põhjal
inventeerib keskkonnaamet 2021 su-
vel kaitsealuseid taimeliike. Muid uu-
ringuid teha vaja pole. Detailplanee-
ringu koostamise eesmärk on koos-
kõlas Pühalepa valla Heltermaa-Sar-
ve-Salinõmme piirkonna osaüldpla-
neeringuga.

○ Hiiumaa vallavalitsuse 28. april-
li 2021 korraldusega nr 229 otsusta-
ti alkatada Soonlepa küla Mamma
(20501:001:0251, 5000 m², elamumaa)
kinnistu detailplaneering, mille ees-
märk on määrata ehitusõigus ja ehi-
tustingimused Mamma kinnistule
elamu ja abihooone rajamiseks.

Algamisel teadaoleva info põh-
jal lisauuringute tegemise vajadus
puudub. Detailplaneeringu koosta-
mise eesmärk on kooskõlas Pühale-
pa valla Heltermaa-Sarve-Salinõm-
me piirkonna osaüldplaneeringuga.

○ Hiiumaa vallavalitsuse 5. mai
2021 korraldusega nr 261 otsusta-
ti alkatada Hausma küla Suusamäe
(63901:001:0888, 3,09 ha, üldkasu-
tatav maa) kinnistu detailplanee-
ring, mille eesmärk on muuta kehti-
vat Suusamäe kinnistu detailplanee-
ringut, muutes hoonestusalade asu-
kohti, ning määrata krundile ehitus-
õigus teenindushoone, hooldusteh-
nika hoidmise hoone ja kämpingute
rajamiseks, määrata ehitustingimu-
sed, lahendada liiklus- ja parkimis-
korralduse ning määrata tehnovõr-
kude väljaehitamiseks vajamineva-
te koridoride, seiklusraja ja rattasõi-
du õpperaja asukoht.

Algamisel teadaoleva info põh-
jal lisauuringuid teha vaja pole. De-
tailplaneeringu koostamise eesmärk
on kooskõlas Pühalepa valla keskosa
üldplaneeringuga.

Nimetatud detailplaneeringute
koostamist korraldab Pühalepa osa-
valla valitsus (Tempa küla, Hiiumaa
vald) ja nende kehtestaja on Hiiumaa
vallavalitsus (Keskväljak 5a, Kärkla).
Korraldustega saab tutvuda tööajal
Pühalepa osavalla valitsuses ja Hiiu-
maa valla veebilehel.

○ Hiiumaa vallavalitsuse 11. mai
2021 korraldusega nr 273 võeti vastu
Orjaku küla Forelli maaüksuse detail-
planeering; Dagopen OÜ Arhitektu-
ribüroo töö nr 20-36. Detailplanee-
ringu eesmärk on suurendada Käina
vallavolikogu 30. aprilli 2008 otsuse-
ga nr 148 kehtestatud Väljaku, Lesta ja
Sõstra kinnistu detailplaneeringuga
määratud ehitusõigust Forelli maa-
üksusel, määrata hoonestusala, vaja-
likud piirangud ja servituudid.

Detailplaneeringu avalik väljapa-
nek toimub 28. maist 10. juunini 2021
Käina vallamajas aadressil Hiiu mnt
28, Käina alevik ning valla veebile-
hel vald.hiiumaa.ee: „Valdkonnad” >

„Ehitus ja planeerimine” > „Detail-
planeeringud” > „Detailplaneerin-
gute vastu võtmine ja avaldamine”.

Avaliku väljapaneku ajal on kõigil
huvitatutel võimalik planeeringula-
hendusega tutvuda ning vallavalitsu-
sele kirjalikult sisulisi ettepanekuid
ja arvamusi esitada.

○ Hiiumaa vallavalitsuse 11. mai
2021 korraldusega nr 274 alkatati Pir-
ni kinnistu detailplaneering ja jäe-
ti alkatamata keskkonnamõju stra-
teegiline hindamine.

Planeeritava ala suurus on 7715 m²
ja see hõlmab Hiiumaa vallas Kassari
külas Pirmi maaüksust (katastritun-
nus 36802:003:2260).

Detailplaneeringuga kavandatak-
se määrata Pirmi maaüksusele ehitus-
õigus elamu ja abihooone püstitami-
seks, juurdepääsutee asukoht ja ser-
vituudialad.

Pirni kinnistu asub Käina lahe –
Kassari maastikukaitsealal Kassa-
ri piiranguvööndis ja Natura 2000
võrgustiku alal. Kavandatav tegevus
võib eeldatavalt avaldada mõju Natu-
ra 2000 võrgustiku alale ja kaitseala-
le, seetõttu hinnati keskkonnamõju
strateegilise hindamise vajalikkust.
Keskkonnaamet on 22. aprilli 2021
kirjas nr 6-5/21/6132-2 andnud sei-
sukoha, et planeeritava tegevuse-
ga ei kaasne olulist keskkonnamõju
looduskeskkonnale ja seetõttu ei ole
keskkonnamõju strateegilist hinda-
mist alkatada vaja.

Pirni kinnistu detailplaneeringu
koostamise algatamise ja keskkon-
namõju strateegilise hindamise al-
gatamata jätmise korraldusega saab
tutvuda tööajal Käina osavalla va-
litsuses Hiiu mnt 28, Käina alevik ja
Hiiumaa valla veebilehel: „Valdkon-
nad” > „Ehitus ja planeerimine” >
„Detailplaneeringud” > „Detailpla-
neeringute algatamine”.

NÄITUSED

Nelja Nurga galeriis

- 3. juunil kell 17 avatakse galeriis Juss Piho isiknäitus „Värviravi”, mis
jääb avatuks 26. juunini. Galerii müügiesas on nähtaval ja saadaval
Hiiumaaga seotud loojate tööd ja looming: kirjandus, fotod, trükised,
kunst, tarbekunst, helikandjad.
- Juuni alguses on galerii avatud veel kevadise graafiku alusel: reedeti ja
laupäeviti kell 11–15. Galerii avamisajad ja -päevad võivad kuu teises
pooles muutuda. Palun jälgige infot lehel www.facebook.com/neljanur-
ga. Kõikidel muudel aegadel on võimalik galeriisse pääseda kokkulep-
pel. Tel: Helle-Mare Kõmmus 529 9429, Kaja Hiis-Rinne 510 9255, Kalli
Sein 529 6580, kalli@sein.ee.
- Samuti ootab HiKu Hiiumaaga seotud loojate-kunstnike-muusikute
loomingut juulis avatavale traditsioonilisele Hiiumaa loomingu suvenäi-
tusele, mis on avatud juulis-augustis. Autorid, võtke palun ühendust!

Kõrgessaare raamatukogus

- Kõrgessaare raamatukogus võimalik vaadata Urve Miliste maalide näi-
tust 18.05–16.07 E–T kl 11–18 ja K–R kl 11–15

Hiiumaa muuseumis

Pikas majas

- „Tõusud ja mõnad – Hiiumaa tööstusliku kalapüügi lugu 1945–1991”.
Näitus räägib loo tööstusliku kalapüügi tekkest ja arengust Hiiumaal
ning selle mõjust saare sotsiaalsetele ja kultuurilistele oludele, mis ei
jätnud puutumata ühtki toonast hiidlast.
- Alates 4. juunist saab galerii peal näha näitust „Hiiu maakond 75”.
Näitus räägib loo, kuidas Hiiumaast sai 1946. aastal omaette maakond.
Kohapealset juhtimist oli vaja selleks, et kiirelt ja edukalt viia läbi
kollektiviseerimist. Eesti iseseisvuse taastamise järel võimaldas see
omaaegne välkotsus ka Hiiu maakonna taastamist, mitte jätkamist osa-
na Läänemaast, nagu see oli olnud enne sõda. Rahvusrarhiivi rändnäi-
tuse „Maakondade lipud ja vapid” stendilisa toetab väljapanekut 1930.
aastate sümbolite tutvustamisega.
- Saalis on avatud on kunstinäitus „Värvide lummuses. Kaljo Simson
(1929–2017)”. Omanäolisima osa Kaljo Simsoni loomingust moodustab
tema vabalooming, valdavalt suuremõõtmeliselt teostatud kompo-
sitsioonid, kus on tegelasteks nii inimesed kui ka loomad. Iga sellise
maali sisusse on justkui peidetud mingid erilised hetked ja lood.
Kaljo Simson on töid väga põhjalikult kavandanud ning samu motive
erineva materjalikasutusega korduvalt läbi töötanud. Meisterlikud on
ka tema paberkollaaži tehnikas tööd. Mis aga eriti lummab, on tema
värvide kasutamise julgus ja lopsakus.

Kassari muuseumimajas

- Näitus „Elu saarel. Tuli, vesi, õhk, maa”. Näitus heidab pilgu hiidlaste
elu argipäeva nähtustele ja sündmustele ning olulistele pöördpunk-
tidele saare ajaloos läbi nelja ürglemendi: tuli, vesi, õhk, maa. Kõi-
gile teadmishimulistele suurtele ja väikestele on avatud „4 elemendi
õmbluskoda”, kus saab katsete käigus ise proovida ürgelementide (tuli,
vesi, õhk, maa) toimimist erinevates olukordades. Nii saavad külastajad
ennast siduda, lõimida, ömmelda kokku Hiiumaa kui saarega ja meie
püsinäitusega.
- Kappide avahoidla – varahoidlaks muudetud näituseruumis saab näha
toidu- ehk piimakappe, seinakappe, pesu- ja tööriistakappe, riide- ja
puhvetkappe, aga ka kaalukappi, lasteaiakappi, kummutit ja krahvi
õökappi.

Rudolf Tobiase majamuuseumis

- Rudolf Tobiase majamuuseumis saab tutvuda helilooja elu ja loomin-
guga, köstrite tööde ja tegemistega, erinevate muusikainstrumentidega
ning nautida Rudolf Tobiase heliloomingut.
- Aidas saab näha rahvusrarhiivi koostatud stendinäitust Hiiumaa juurtega
kujurist Roman Haavamäest (Eспенberg).

Mihkli talumuuseumis

- Mihkli talumuuseum on Hiiumaa muuseumi vabaõhukeskus. Peamiselt
19. sajandist pärit hoonetes saab külastaja uurida kohalikku taluolu,
ehitustavasid ja majapidamisesemeid.

Hiiumaa muuseumi lahtiolekuajad

- Pikk maja avatud E–P kl 10–17.30.
- Kassari muuseumimaja avatud E–P kl 10–18.
- R. Tobiase majamuuseum on avatud alates 3. juunist N–L kl 12–17.
- Mihkli talumuuseum on avatud alates 1. juunist T–L kl 11–18.
- Muuseumide lahtiolekuajadel on avatud ka meene- ja raamatupoed.
Lisainfo: 463 2091 või info@hiiumaamuuseum.ee.

ELAMUSKESKUS TUULETORN

- Elamuskeskus Tuuletorn on avatud ja ootab kõiki elamusi kogema ja
koguma.
- Tuuletorn on 29. maist lahti iga päev kl 11–21.
- Tulemas on ka Tuuletorni sünnipäev – 1. juuni, mis on ühtlasi lastekait-
sepäev, mille puhul on terve juunikuu jooksul majas palju soodustusi,
tegevust ja üllatusi. Tähistagem rõõmsalt koos meie toredate uute ja
vanade sõpradega ühe aasta täitumist!
- Oleme lahti ka jaanipäeval, 24. juunil, mil kogu maja on avatud
kl 11–18.
Olge hoitud! Tuuletorni pere

Hiiumaa Teataja, Hiiumaa valla väljaanne

Toimetajad: Liina Siniveer, tel 5386 7606,
Kärolyn Kivistik ja Anu Tammearu

Kujundus ja küljendus Katri Henga

Trükikoda Kroonpress

Hiiumaa Teataja ilmub kuu viimasel reedel.
Info ja teated järgmise kuu lehte on oodatud
eelneva kuu 15. kuupäevaks: info@hiiumaa.ee

MEIE SEAST ON LAHKUNUD

VELLO VARA
ALVAR KALLAS
AITA JÕGI
TAIMI PAES
HELLE MURRO
KOIDU VIILUKAS
AIVE PILVAR
IVAN APALKO
JURMA KALLAS
RAIVO KOOR
Kaastunne lähedastele

